

A. F. TIHHOMIROV JA A. H. GOLBIN

**TÖÖSTUSLIKU KOOPERATSIOONI
VÄIKEARTELLIDE
RAAMATUPIDAMISE KÄSIRAAMAT**

ENSV KOHALIKU TÖÖSTUSE RAHVAKOMISSARIAAT
ARTELLIDE PEAVALITSUS
TALLINN, 1941

A. F. TIHHOMIROV JA A. H. GOLBIN

TÖÖSTUSLIKU KOOPERATSIOONI VÄIKEARTELLIDE RAAMATUPIDAMISE KÄSIRAAMAT

Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

Registritatud
SEP 24 2004

Eesti Rahvusraamatukogust

ENSV KOHALIKU TÖÖSTUSE RAHVAKOMISSARIAAT
ARTELLIDE PEAVALITSUS
TALLINN, 1941

Руководство по бухгалтерскому учету в
мелких артелях промысловой кооперации.
На эстонском языке

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Vastutav toimetaja: H. Iru. Tehniline toimetaja:
J. Tannia. Ladumisele antud 5. mail 1941. Trükki
antud 29. mail 1941. Paberi formaat 60x80 sm.
Trükipoognaid: 6¼. Tellimise nr. 3191. MB—6453.
Tiraaž 1500 eks. Hind Rbl. 3.—.

„Kommunisti“ trükikoda, Tallinn, Pikk 2. 1941.

Üleliidulise Tööstusliku Kooperatsiooni Nõukogu Arvestuse ja Aruandluse Osakonna ning Üleliidulise Metsatööstusliku Kooperatsiooni Liidu Keskraamatupidamise poolt

Käesolev töö antakse välja arvestusala praktilise juhendina neile raamatupidajaile, kes töötavad väikesearvulise liikmeskonnaga ja mittekeeruka tootmistegevusega tööstuslikes artellides.

Käsiraamat on konstrueeritud lühendatud konto-plaani rakendamiseks, milline on koostatud kooskõlas tööstusliku kooperatsiooni üldise konto-plaaniga.

Väikeste artellide, peamiselt aga uudsetel-tekkinud artellide raamatupidamise lihtsustamise eesmärgil on esiteldavas juhendis võimalikuks peetud lubada rida häälbimisi tööstuslikus kooperatsioonis kehtivast arvestuse korrast.

Lühendatud konto-plaan võib tulla rakendamisele artellides kõrgemaastmelise liidu nõusolekul.

Rõhutades arvestuse hiigelsuurt osa sotsialistlikus majanduses Üleliidulise Tööstusliku Kooperatsiooni Nõukogu (Vsekopromsovet) ja Üleliidulise Metsatööstusliku Kooperatsiooni Liit (Vsekopromlessojuz*) juhivad artellide raamatupidajate tähelepanu vajadusele õigesti organiseerida arvestust tööstuslikes ja metsatööstuslikes artellides.

NSV Liidus, kus peetakse plaanimajandust, artelli arvestus peab peegeldama iga organisatsiooni plaani täitmist, aga ta aruandlus — andma materjali kogu tööstusliku kooperatsiooni-süsteemi kui terviku plaani täitmise kontrollimiseks.

Arvestuse andmed osutuvad rahvamajandusliku plaanimise aluseks.

*) Alljärgnevas märgitud vastavalt lühendid ÜTKN ja ÜMKL.

Seepärast peab arvestus olema täpne, õigeaegne; aga aruanded, mis esitatakse kõrgemaastme organisatsioonidele, peavad õigesti peegeldama artelli tööd ja selle finants-majanduslikku seisundit.

Eriti juhitakse artellide raamatupidajate tähelepanu vajadusele teostada ranget kontrolli operatsioonide järele võitluseks ebaseaduslike toimingute, ühiskondlike varade mahasahkerdamise, kindlaksmääratud koosseisude- ja kulude-eelarve rikumiste vastu.

Käesolev töö, mis on tehtud ÜTKN ja ÜMKL ülesandel Valge-Vene Vabariigi Tööstusnõukogu Arvestuse ja Aruandluse Sektori juhataja sms A. H. Golbini ning ÜTKN Arvestuse ja Aruandluse Osakonna raamatupidaja-metodoloogi sms A. F. Tihhomiroti poolt, osutub esimeseks katseks lihtsustatud juhendi koostamise alal tööstusliku koöperatsiooni arvestuse jaoks. Märkused käesoleva töö kohta palutakse saata ÜTKN (Arvestuse ja Aruandluse Osakond) ja ÜMKL (Keskraamatupidamine) — Moskva, Neglinnaja 23.

I. RAAMATUPIDAMISE ORGANISEERIMINE

Operatsioonide dokumentaalne vormimine

Raamatupidamise õige organiseerimise ja korraldamise üheks tähtsamaks eelduseks on kõigi teostatavate majanduslike operatsioonide õigeaegne ja täpne dokumentaalne vormimine.

Finantsilis-majanduslike operatsioonide sooritamist tõendavad dokumendid koostatakse kindlaksmääratud vormiga blankettidel. Igas dokumendis kirjeldatakse lühidalt operatsiooni sisu ja väärtuste saamise või minendamise korral märgitakse nende kogus ning maksus.

Raamatupidamise kirjendite aluseks on dokumendid. Arvestusraamatuisse või -kaartidele ei tohi kanda ühtki kirjendit ilma tõendava dokumendita, mis kinnitaks selle majandusliku operatsiooni toimumise fakti, milline kuulub raamatupidamises arvestusele ja kontrollimisele.

Konto-dokumentide töötlemine

Konto-dokumentide töötlemine ja nende ettevalmistamine kirjendamiseks teostatakse raamatupidaja poolt järgmises korras. Kõige enne kontrollitakse dokumendid nende sisulise koostamise, kokkuarvutuste ja vormilise õigsuse seisukohalt. Siis kontrollitakse üksik- ja üldsummade kokkuarvutusi, vajalike allkirjade ja resolutsioonide olemasolu, raha või materiaalsete väärtuste vastuvõtja allkirja ja muude dokumendi rekvisiitide olemasolu. Seejärel tehakse igale dokumendile märke nende bilansi-kontode osutamiseks, millistesse on vaja märgendada operatsiooni kirjend vormitud dokumentide alusel. Dokumentidele korrespondeerivate kontode märgendamist nimetatakse konteerimiseks. Dokumentide konteerimist toimetatakse praktikas konteerimis-stambiga, millel on järgmine kuju (tabel 1):

Konteerimis-stamp

Kirjendada „...“ kuul 194 . . a. Nr. . .

D e e b e t		K r e e d i t		S u m m a
Konto	Kaart	Konto	Kaart	

Raamatupidaja

Pearaamatus ja kaartidel konto-kirjendite arvu vähendamise eesmärgil kogutakse samaliigilised dokumendid samade kontode korrespondeeringuga võimalust-mööda kokku ja pealmisele lehele tehakse liit-konteering.

Niisugusel juhtumil konteeringusumma võrdub kõigi dokumentide summade üldsummaga. Liit-konteeringu puhul märgitakse lisand-dokumentide arv pealmisele lehele, millele on tehtud korrespondeeringu mäрге, kuna igale dokumendile, mis on lisandatud liit-konteeringule, asetatakse eriline viite-stamp järgmise sisuga:

„Läbi kantud kuul 194 . . a. Nr. . . .“

Konteerimis-stamp asetatakse dokumendi esikülje võimalust mööda parempoolsele ülemisele osale. Konteerimis-stambi ülemisele reale märgitakse kirjendi kuupäev ja dokumendi registreerimisnumber kontroll-žurnaalis. Lahter „Deebet“ esimesse kolonni märgendatakse debiteeritava konto number või šifr ja teise kolonni märgendatakse pärast kirjendi läbikandmist kontodest selle kaardi number, mille „Deebetisse“ on tehtud kirjend. Samas korras täidetakse ka lahter „Kreediti“ kolonnid. Stambi viimases lahtris näidatakse summa iga kande alusel ja siis arvutatakse välja käibe kogusumma.

Põhi- (sünteeiline) arvestus

Majanduslike vahendite koostist ja käivet peegeldavat arvestust üldisel kujul nimetatakse sünteeiliseks ehk põhiarvestuseks.

Väikestes artellides on kõige otstarbekohasem pidada põhiarvestust kas operatsioonide kontroll-žurnaalis või peakontode raamatus (pearaamatus).

Kõik töödeldavad, s. o. läbikandmiseks ettevalmistatavad dokumendid tulevad viivitamatult kirjendada peakontode raamatusse või operatsioonide kontroll-žurnaali sõltuvalt sellest, milline põhiarvestuse viis on artellis võetud rakendamisele.

Operatsioonide kirjendid kontroll-žurnaalis teostatakse järgmises korras:

Vorm nr. 254

Tabel 2

Operatsioonide kontroll-žurnaal

Kirjendi kuup.	Kirjendi nr.	Operatsiooni-summa dokumendi järele	01		02		03		04		Jne.
			Põhivahendid		Kapitaalinvesteeringud		Toor-, abi- ja küttematerjalid		Tootmine		
			Deebet	Kreedid	Deebet	Kreedid	Deebet	Kreedid	Deebet	Kreedid	
A	B	C									

Lahtrise „A“ märgitakse kirjendi kuupäev, lahtrise „B“ — kirjendi number, s. t. kirjendite järjekorranumber ja lahtrise „C“ — operatsioonisumma dokumendi järele. Kolm lahtrit, mis on märgistatud lit. „A“, „B“ ja „C“-ga, moodustavad seega dokumentide kronoloogilise registreerimise žurnaali. Operatsioonide kokkuvõtlik sisu leidub neis dokumentides, mis registreeritakse operatsioonide kontroll-žurnaalis.

Edasi, kõik operatsioonid ja käibed, mis on märgendatud lahtrites „A“, „B“ ja „C“, siiratakse laiali vastavate peakontode deebetisse ja kredittisse, millised avatakse paariskolonnides paremal

pool „A“, „B“ ja „C“ lahtreist vastavalt peakontode nomenklatuurile, mis on esitatud lk. 9.

Žurnaali lehekülje täissaamise järele arvutatakse kokku iga kolonni summad, alates kontroll-lahtrist „C“ — „Operatsiooni summa dokumendi järele“. Operatsioonide kontroll-žurnaali kirjedite õigsust kontrollitakse järgmiselt:

a) Kõigi kontode deebet-kolonnide kogusumma peab võrduma kontroll-lahtri „C“ summade kogusummaga.

b) Kõigi kontode kredit-kolonnide summade kogusumma peab võrduma samuti kontroll-lahtri „C“ summade kogusummaga.

Peakontode raamatut (vorm nr. 256) peetakse samuti kui operatsioonide kontroll-žurnaali (vorm nr. 254). Erinevus operatsioonide kontroll-žurnaali ja peakontode raamatu vormi vahel seisneb selles, et peakontode raamatus on lahter operatsioonide sisu märgendamiseks.

Abi- (analüütiline) arvestus

Ainult põhi- (sünteesilise) arvestuse pidamine, s. t. arvestamine bilansiliste peakontode järele, ei taga majandusliku tegevuse üksikasjalikku arvestust ja ka kontrolli selle üle. Vahendite ja majanduslike protsesside täielikuma ning kõigekülgsema arvestuse teostamise kindlustamiseks lülitatakse põhjarvestusse abi- (analüütilise) arvestuse pidamine.

Enamikus tööstusliku kooperasiiooni organisatsioones peetakse analüütilist arvestust kaartidel.

Mittesuurtele tööstuslikele kooperatiividele soovitatavate arvestusliku dokumenteerimise vormide nimestik on paigutatud käesoleva brošüüri lõppu.

II. KONTO-PLAAN

Tööstusliku kooperasiiooni väikeste artellide raamatupidamises rakendatakse järgmine lühendatud konto-plaan, mis on koostatud tööstusliku kooperasiiooni üldise konto-plaani alusel (tabel 3).

**Bilansilise arvestuse konto-plaan tööstusliku kooperasiiooni
väikeartellide jaoks**

Kontode nr. nr.	Peakontode nimetus	Abikontode (subkontode) nimetus	Kontode sifr	Osutused analüütilise arvestuse pidamise korra kohta	
01	Põhivahendid	Põhivahendid	011	Säilitamiskohtade ja liikide järele	
		Lõpetatud kapitaaltööd renditud põhivahendite alal	012		
02	Kapitaalinvesteeringud	Ehitus- ja montaažitööd	021	Kapitaaltööde üksikute objektide ja kulutuste elementide järele	
		Põhivahendite nõutamine	022		Sama
		Kapitaalremont	023		Sama
03	Toor-, abi- ja küttematerjalid	Toor- ja abimaterjalide soetus ja ost	031	Gruppide, liikide või üksuste ostude järele	
		Toor-, abi- ja küttematerjalid	032		Üksuste, liikide ja sortide järele
		Materjalid ehitustegevuseks, pakendid ja mitmesugused tarbvarad	033	Sama	
		Tööriistad ja majapidamisinventar, mis ei arvata põhivarade hulka	034	Säilitamiskohtade, liikide ja sortide järele	
04	Tootmine	Loomad nuumamisel ja noorkari	035	Loomade liikide järele	
		Puit juurel	036	Lankide järele	
		Põhitootmine	041	Valmistusjaoskondade ja valmistatavate toodete liikide järele — mitmekolonnilistele kaartidele ühes kulutuste elementide märgendamisega	
		Abitootmine	042		

Kontode nr. nr.	Peakontode nimetus	Abikontode (subkontode) nimetus	Kontode sifr	Osutused analüütilise arvestuse pidamise korra kohta
		Pooltooted	043	Säilitamiskohtade ja liikide järele (omakulu alusel)
05	Valmistooted ja kaubad	Valmistooted ja kaubad	051	Säilitamiskohtade, liikide ja sortide järele
		Kaubad ladudes varustuseks	052	Sama
		Kaubad jaemüügi-ettevõtteis	053	Jaemüügi kohtade järele
06	Lähetatud kaubad ja tehtud tööd	Lähetatud kaubad ja tehtud tööd	060	Lähetatud kaupade aruande järele
07	Kassa	—	070	Kassaraamat
08	Rahalised vahendid	Arvelduskonto Riigipangas	081	Üks konto-kaart jäägi arvutamiseks iga päeva kohta
		Akreditiivid ja muud rahalised vahendid	082	Akreditiivid hankijate järele ja rahalised vahendid nende liikide järele
09	Arvlemised artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga	Arvlemised artelli liikmeiga	091	Isikulised kontod artelli iga liikme, tööliste, teenija ja aruandmiseks kohustatud isiku kohta
		Arvlemised tööliste ja teenijaiga	092	
		Aruandmiseks kohustatud isikud	093	
10	Arvlemised deebitoride ja kreditoridega	Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga	101	Ostjate, tellijate ja hankijate järele
		Arvlemised tööstusliku liiduga (promsojuz)	102	—
		Arvlemised Rahanduse Rahvakomissariaadi organeiga	103	Arvlemiste liikide järele

Kontode nr. nr.	Peakontode nimetus	Abikontode (subkontode) nimetus	Kontode sifr	Osutused analüütilise arvestuse pidamise korra kohta
11	Tulevaste aruandeperioodide kulud	Arvlemised mitmesuguste deebitoride ja kreditoridega	104	Üksikute organisatsioonide ja isikute järele
		Vaieldavad nõudmised	105	Sama
		—	110	Kulude liikide järele
12	Maksed, kannangud ja muud eraldatud vahendid	Väärtpaberid	121	Väärtpaberite liikide järele
		Osamaksud liidus	122	—
		Erihoiused Kaubapangas	123	Maksete sihituse järele
		Sisesüsteemilised erihoiused	124	Hoiulevõtjate järele
		Arvlemised Rahanduse Rahvakomisariaadi organeiga tulumaksu kontosse sissemakstud avansside alal	125	—
		Maksed pikalaenufondi kasumi alal aruandeaasta eest	126	—
		Täiendavad tasud artelli liikmeile aruandeaasta kasumi arvel	127	—
13	Töötasud	Töötasud (põhitöötasu ja täiendav töötasu)	131	—
		Juurearvestised töötasudele	132	—

Kontode nr. nr.	Peakontode nimetus	Abikontode (subkontode) nimetus	Kontode sifr	Osutused analüütilise arvestuse pidamise korra kohta
14	Tootmiskulud	Tootmiskulud	141	Mitmekolonnilistele kaartidele kululiikide järele, eraldades seejuures ka haldus-juhtimiskulud
		Kahjud tootmisel praagi läbi	142	—
		Lisakulud ehitustegevuse alal	143	—
15	Fondid	Põhikirjafond	151	—
		Osamaksufond	152	Artelli liikmete isikulised kontod
		Amortisatsioonifond	153	—
		Erifondid	154	Üksikud kontod iga fondi järele
16	Hinnalisand (juurehindlused) kaupadele jaemüügi-ettevõtteis		160	Iga ettevõtte järele
17	Võlad	—	170	Iga saadud võla kohta avatakse eraldane kaart
18	Toodete, kaupade ja tehtud tööde realiseering	Valmistoodete realiseering	181	—
		Tehtud tööde ja teenuste realiseering	182	—
		Mitmesuguste kaupade realiseering	183	—
		Jaemüük	184	Üksikute jaemüügi kohtade järele
19	Põhivahendite likvidatsioon	—	190	—

Kontode nr. nr.	Peakontode nimetus	Abikontode (subkontode) nimetus	Kontode sifr	Osutused analüütilise arvestuse pidamise korra kohta
20	Kulud ja tulud	Hulgimüügi käibekulud	201	Kulude nomenklatuuri järele
		Jaemüügi käibekulud	202	Sama
		Käibemaks	203	—
		Kommerts-omakulust eraldatavad tulud	204	Tulude liikide järele
		Artelli liikmete sotsiaalse teenindamise ettevõtete ekspluaateerimine	205	Üksikute ettevõtete järele
21	Kasumid ja kahjumid	Kasumid ja kahjumid aastail enne aruandeaastat	211	—
		Kasumid ja kahjumid aruandeaastal	212	—

Peakontod on nummerdatud kahekohaliste arvudega alates 01 kuni 21. Analüütilise arvestuse pidamisel enamik peakontodest liigendatakse teise järgu või abikontodeks, mis avatakse eraldastel kaartidel.

Abikontod on nummerdatud kolmekohaliste arvudega, mis on moodustatud peakonto numbrist ja sellele lisandatud peakonto juure kuuluva abikonto järjekorranumbrist. Nõnda näiteks „Toor-, abi- ja küttematerjalid“ on märgistatud nr. 03-ga. Abikonto — „Materjalid ehitustegevuseks, pakendid ja mitmesugused tarbivarad“ on seespool peakontot märgistatud nr. 3-ga. Järelikult selle konto täielik numbriline märgis on 033. Konto seesugust numbrilist leppe-märgistust nimetatakse konto šifriks.

Analüütiline arvestus tuleb konstrueerida niisugusel kujul, et bilansi koostamine oleks võimalik väljavalikutööd tegemata.

Sel eesmärgil kollektiivsed (grupilised) peakontod jaostatakse analüütilises arvestuses teise järgu kontodeks. Aga juhtumeil, kui ka need viimased osutuvad samuti kollektiivseteks kontodeks, siis nende edaspidine arendamine toimub analüütilistes algkontodes (kaartidel).

III. PÕHIVAHENDID

Konto 011 — „Põhivahendid“. Põhivahendite hulka loetakse: 1) hooned ja ehitised; 2) jõuseadmed; 3) töömasinad ja transmissioonid; 4) seadmed ja tööriistad; 5) majapidamisinventar; 6) transportvahendid ja 7) tööloomad.

Kõik põhivahendid arvestatakse nende alghinde alusel, mis võrdub nende soetamis- või ehitamiskulude summaga, kuhu on kaasa arvatud ka kohaletoimetamis- ja paigaleasetamiskulud.

Põhivahendite hulka ei arvata: a) esemed maksusega alla 200 rubla üksuse eest; b) esemed kestusega alla ühe aasta olenemata nende väärtusest; c) eriotstarbelised rõivad ja jalatsid; d) masinate varuosad olenemata nende maksusest.

Üleliidulise Kooperatiivse Metsatööstuse Liidu süsteemis ei kuulu põhivahendite hulka esemed maksusega alla 100 rubla üksuse eest.

Hooned ja ehitised, seadmed ja masinad, tootvad ja tööloomad (välja arvatud noorkari), samuti eksploateeritavad istandused kestusega üle ühe aasta arvestatakse põhivahendite hulka olenemata nende väärtusest.

Kuu ja kvartaali saldo-bilansside koostamisel põhivahendeist arvutatakse maha kulumine. Sel eesmärgil aktiva konto 011 — „Põhivahendid“ — deebetis arvestatud põhivahendite algmaksusest lahutatakse operatiivselt — ilma raamatupidamislikke märkeid tegemata — summa, mis võrdub amortisatsioonifondiga bilansi koostamise päeval konto 153 — „Amortisatsioonifond“ — järele. Samaaegselt vähendatakse sama summa võrra põhikirjafond passivas (konto 151). Summa, mille võrra on vähendatud põhivahendid ja põhikirjafond, esitatakse bilansi all kirjega „Põhivahendite kulumine“.

Märkus 1. Põhivahendite kulumine amortisatsioonifondi jäägi suuruses summas määratakse arvestuse lihtsustamise huvides antud korral tingimusi.

Märkus 2. Neil juhtumeil, kui käesolevat juhendit hakka-
vad kasutama artellid, mille iga on üle ühe aasta, tuleb soovi-
tada lk. 9 asetseva „Konto-plaani“ kontode 15-ndasse rühma —
„Fondid“ paigutada konto 155 — „Põhivahendite kulumine“.
See konto peab näitama, millise summa võrra on vähenenud
põhivahendite maksus kulumise tõttu.

Konto 155 — „Põhivahendite kulumine“ — avamise ja rakenda-
mise puhul teostatakse operatsioonid põhivahendite arvestamise,
põhivahendite kulumise ja amortisatsioonifondi alal järgmises
korras:

a) aasta algul konto kreditisse kirjendatakse põhivahendite ku-
lumise jääk, mis on arvestatud lõppbilansis;

b) kannangute puhul amortisatsioonifondi debiteeritakse vas-
tavad kulukontod ja krediteeritakse konto 153 — „Amortisatsioonifond“.
Üheaegselt selle kandega sama summa debiteeritakse
kontosse 151 — „Põhikirjafond“ ja krediteeritakse kontosse 155 —
„Põhivahendite kulumine“;

c) teiste organisatsioonide käes tegevuses olnud põhivahendite
saabumisel nende algmakse ja faktiliselt makstud summa vahe
debiteeritakse kontosse 011 — „Põhivahendid“ ja krediteeritakse
kontosse 155 — „Põhivahendite kulumine“;

d) põhivahendite kapitaalremondi lõpetamisel remondi kulu-
tiste summa debiteeritakse kontosse 153 — „Amortisatsioonifond“
ja krediteeritakse kontosse 023 — „Kapitaalremont“, ning üheaeg-
selt sama summa, mis ei tohi olla suurem kui antud objekti kulu-
mise summa, debiteeritakse kontosse 155 — „Põhivahendite kulu-
mine“ ja krediteeritakse kontosse 151 — „Põhikirjafond“;

e) põhivahendite minendamise puhul nende kulumise summaga
debiteeritakse konto 155 — „Põhivahendite kulumine“ ja kredi-
teeritakse konto 190 — „Põhivahendite likvideerimine“.

Konto deebetisse kirjendatakse kõik saabuvad põhivahendid,
kreditisse — minendatavad põhivahendid.

Põhivahendite analüütiline arvestus peetakse inventariraama-
tus (vorm nr. 8) säilitamiskohtade ja põhivahendite liikide järele.

Konto 012 — „Lõpetatud kapitaaltööd renditud
põhivahendite alal“. Selles kontos peegelduvad kulutised,
mis on tehtud renditud põhivahendite kapitaalremontideks, kohas-

tamiseks ja sisustamiseks. Põhivahendite kapitaalremondi kulutused arvestatakse kapitaaltööde protsessi ajal kontos 023 — „Kapitaalremont“. Pärast tööde lõpetamist ja ekspuaterimisele andmist renditud põhivahendite alal tehtud lõppkulutused siiratakse kontosse 012 — „Lõpetatud kapitaaltööd renditud põhivahendite alal“. Sellest kontost kantakse renditud põhivahendite alal tehtud tootmis-sihitusega kulutused iga kuu võrdsetes osades rendilepingu tähtaja lõpuni kontosse 141 — „Tootmiskulud“. Renditud põhivahendite alal tehtud kultuur-sotsiaalse sihitusega kulutused siiratakse samas korras kontosse 154 — „Erifondid“ (kultuuri fond jm.) jne.

Põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering põhivahendite arvestuse alal

Järjek. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendamiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Artelli liikmete ühiskonnastatud vahendid : a) põhikirjafondi arvamise osas b) osamaksufondi arvamise osas 1. kirjendus 2. kirjendus	Artelli juhatuse otsus ja vastuvõtuning hindamisakt	011 — Põhivahendid 022 — Põhivahendite nõutamine 011 — Põhivahendid	151 — Põhikirjafond 152 — Osamaksufond 022 — Põhivahendite nõutamine
2	Ekspuaterimiseks vastuvõtmine : a) lõpetatud ehitustegevusega hooned, ehitised ja kohale asetatud seadmed b) põhivahendid, mis on ostetud artelli vahendite arvel	Vastuvõtuakt Saateleht või vastuvõtuakt	Sama Sama	021 — Ehitus- ja montaažtööd 022 — Põhivahendite nõutamine

Järjek nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami-seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
3	Tegevuses mitte olnud põhivahendite tasuta saamine	Saateleht või vastuvõtuakt	Sama	151 — Põhikirjafond
4	Inventeerimisel avastatud arvestamata põhivahendite sissetulekuks kirjutamine	Inventeerimisakt	011 — Põhivahendid	151 — Põhikirjafond
5	Põhivahendite müügi, lammutamise ja igasuguste muude likvideerimisviiside puhul saadud täieliku väärtuse loetelu	Likvideerimisakt	190 — Põhivahendite likvideerimine	011 — Põhivahendid
6	Renditud põhivahendite lõpetatud kapitaalremondist eksploateerimisele vastuvõtmine	Vastuvõtuakt	012 — Lõpetatud kapitaaltööd renditud põhivahendite alal	023 — Kapitaalremont

IV. KAPITAALINVESTEERINGUD

Kapitaalinvesteeringuiks loetakse kõik kulutised, mis on suunatud uute põhivahendite (s. o. hoonete, ehitiste, seadmete jne.) soetamiseks või olevate põhivahendite taastamiseks.

Samuti arvatakse kapitaalinvesteeringute hulka: a) artelli liikmete põhivahendite ühiskonnastamine selles osas, mille eest artell maksab tasu; b) põhivahendite nõutamine, s. t. hoonete, ehitiste, masinate, telgede, transportvahendite ja muude põhivahendite ostmine. Selles osas arvestatakse ka (oma ja renditud) põhivahendite kapitaalremont.

Kapitaalinvesteeringute põhiarvestus peetakse pearaamatu kontos 02 — „Kapitaalinvesteeringud“. Analüütilist arvestust peetakse kaartidel (vorm 295).

Ehitus- ja montaažitööd, valmis põhivahendite soetamine ja põhivahendite kapitaalremont peavad toimuma eelarve või eelarve-

lis-finantsiliste arvlemiste alusel, mis on koostatud põhiliste kulu-elementide põhjal ja kinnitatud seatud korras.

Kapitaalinvesteeringute analüütilist arvestust tuleb seepärast pidada niisugusel kujul, et oleks tagatud võimalus õigeaegselt kõr-vutada ja võrrelda faktilisi kulutisi eelarvetega.

Sel otstarbel avatakse iga ehitusel või kapitaalremondis oleva objekti kohta eraldased kontokaardid.

Väikeste põhivahendite soetamise puhul võiakse avada üks üldine kaart.

Kapitaalinvesteeringute konto deebetisse kirjendatakse kõik ku-lutised iga objekti järele, kuna selle konto krediti kaudu toimub valmishitatud või soetatud objektide ekspluateerimisele üleand-mise puhul nende täismaksuse mahakirjutamine.

Seadmete kohaleasetamisel ehitus- ja montaažtööde kulutised arvestatakse kontos 021 — „Ehitus- ja montaažtööd“, kuna koha-leasetamiseks ostetud seadmete maksus arvestatakse kontos 022 — „Põhivahendite nõutamine“. Pärast seadmete kohaleasetamist kantakse seadmete kohaleasetamise ehitus-montaažtööde maksus ja seadmete eneste maksus kontodest 021 ja 022 kontosse 011 — „Põhivahendid“.

Kontos 021 — „Ehitus- ja montaažtööd“ — kirjendatud kulude analüütilist arvestust teostatakse järgmise nomenklatuuri alusel:

A. Otsekulud

Põhitöötasud tootmistöölistele.

Materjalid.

Transport ja abi- ning teenindavate käitiste teenused.

Otsesed kulud kokku.

B. Lisakulud ehitustegevuse alal

Ehitustegevuse faktiline maksus (otsekulud pluss lisakulud).

Lisakulude üksikasjaline nomenklatuur on toodud lk. 66 konto 143 seletustes.

Kõik ehitus- ja montaažtööde otsesed kulud kantakse kulude tegemise momendil kontosse 021 — „Ehitus- ja montaažtööd“ või vastavalt 023 — „Kapitaalremont“. Lisakulud arvestatakse algul kontos 143 — „Lisakulud ehitustegevuse alal“, ja kantakse siis maha sellest kontost ehitusobjektide arvele: ehitustööde arvele

proportsionaalselt otsete kuludega, ja montaažtööde arvele proportsionaalselt neil tööil töötavate tööliste töötasuga.

Lisakulude jaostamine ehitustegevuse objektide vahel teostatakse iga kuu.

Kapitaalinvestreeringute põhioperatsioonide ja kontode korresponderingu jooksev arvestus

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendamiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Ehitusmaterjalide väljamine ehitus-montaažtöödeks	Materjalide nõutamisleht	021 — Ehitus- ja montaažtööd	033 — Materjalid ehitustegevuseks, pakendid ja mitmesugused tarbvarad
2	Põhitöötasu, selle hulgas ka täiendavad töötasud ehitustegevuses olevaile tööliste progressiivselt premeeritava tükitöö eest	Töötasu arvlemisleht (ühes lisandatud töökäsundeiga)	Sama	131 — Töötasud
3	Abitootmiste poolt ehitustegevusele osutatud teenuste mahakirjutamine (transport ja muud otsesed kulud ehitustegevuse alal)	Kaaskirjad ja muud abitootmiste dokumendid	021 — Ehitus- ja montaažtööd	042 — Abitootmised
4	Ehitustegevuse lisakulude mahakirjutamine (kuuviisi)	Kulu jaostamise aruanne	Sama	143 — Lisakulud ehitustegevuse alal
5	Tehtud ehitus-montaažtööde eest hankijaile kuuluvate summade arvestamine	Arved ja tööde vastuvõtuaktid	021 — Ehitus- ja montaažtööd	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaga
6	Põhivahendite ostmise sularaha eest: a) tasumisega kassa kaudu	Arve	022 — Põhivahendite nõutamine	070 — Kassa

Järek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendamiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
	b) tasumisega arvelduskonto kaudu Riigipangas	Arve	Sama	081 — Arvelduskonto Riigipangas
7	Valmishitatud hoonete ja seadmete üleandmine ekspuaterimiseks	Vastuvõtuakt	011 — Põhivahendid	021 — Ehitus- ja montaažtööd
8	Ostetud põhivahendite üleandmine ekspuaterimiseks	Saateleht	011 — Põhivahendid	022 — Põhivahendite nõutamine
9	Materjalide väljamine kapitaalremondiks	Materjalide nõutamisleht	023 — Kapitaalremont	033 — Materjalid ehitustegevuseks, pakendid ja mitmesugused tarbvarad
10	Põhitöötasu, selle hulgas ka täiendavad töötasud kapitaalremondi tööil olevate tööliste progressiivselt premeeritava tükitöö eest	Töötasu arvelisolehed ühes lisandatud töö-käsundeiga	023 — Kapitaalremont	131 — Töötasu
11	Oma põhivahendite kapitaalremondi maksuse mahakirjutamine :			
	a) amortisatsioonifondi faktilistes piirides	Vastuvõtuakt	153 — Amortisatsioonifond	023 — Kapitaalremont
	b) amortisatsioonifondiga katmata osas, (kui kapitaalremondi kulud ületavad amortisatsioonifondi summad)	Sama	110 — Tulevaste aruandeperioodide kulud	Sama

V. TOORMATERJALID, ABIMATERJALID JA KÜTTE-MATERJALID

Üldised määrused. Kontos 03 — „Toor-, abi- ja küttematerjalid“ arvestatakse materiaalseid väärtusi, mis on määratud

tud tootmistegevuse ja majapidamise vajadusteks. Sjia kuuluvad: toormaterjalid, abimaterjalid ja küttematerjalid, mis on soetatud tootmistegevuseks; materjalid — ehitustegevuseks; tarbmaterjalid ja pakendid; väheväärtuslikud tööriistad ja majapidamisinventar, mis ei arvata põhivahendite hulka; loomad nuumamisel; noorkari, ja puit juurel (metsatööstuslikes organisatsioonides).

Materjalid arvestatakse omakulu alusel. Omakulu all mõistetakse seda maksust, mis on märgitud hankija arves, liites sellega kõik artelli poolt seoses materjalide soetamisega, ostmisega ja artelli lattu toimetamisega tehtud kulud.

Materjalide lattu saabumise vormiline lõpetamine teostatakse sissetulekuorderi (vorm nr. 23) väljakirjutamisega või otseselt faktuur-arvete alusel ordineid välja kirjutamata. Viimasel juhtumil laohoidja annab materjalide vastuvõtu kohta allkirja faktuur-arvel, mis pärast seda antakse tagasi raamatupidajale.

Kui faktiliselt vastuvõetud materjalide koguse ja faktuur-arves näidatud koguse vahel on vahe, samuti ka mihusliku mittevastavuse korral koostatakse vastuvõtuakt (vorm nr. 21).

Materjalide väljamine töötlemiseks, majapidamise vajadusteks, ehitustegevuseks jm. teostatakse tingimata nõutamislehtede (vorm nr. 27) alusel.

Materjalide väljamine tootmistegevusse peab sündima rangelt kindlaksmääratud normide alusel — kooskõlas valmistatava toodangu kogusega või tehtud tööga.

Tootmistegevusse väljatud toor-, abi- ja küttematerjalid kantakse maha kas kindlaksmääratud dokumentide alusel, arvestades maksust kaalutud keskmiste hindadega, või saadud materjalide iga üksiku partii ärakasutamise puhul — faktilise väärtuse alusel. Materjalide ühiku maksuse — kaalutud keskmise kindlakstegemiseks arvutatakse kokku aruandekuul saabunud materjalide kogus ja liidetakse kuu algusel laos oleva eelmise kuu jäägiga. Samal viisil arvutatakse eraldi kuu jooksul saabunud materjalide üldmaksus ja liidetakse kuu algusel laos oleva jäägi maksusega. Liitmisest saadav materjalide maksuse kogusumma jagatakse materjalide koguse kogusummaga. Tulemusena saadakse materjalide ühiku hind — kaalutud keskmine.

Tellijailt vastuvõetud materjalid, mille maksust pole tasutud, arvestatakse bilansi all liikide, sortide, koguse ja maksuse järele.

Mitte harvem kui üks kord kvartaalis tuleb teostada laos ja töökodades olevate materjalide ja muude asiväärtuste jääkide kontrolli ja loendust ning võrrelda faktilisi jääke raamatuliste jääkidega. Kui kontrollimisel ilmnevad ülejäägid või puudujäägid, siis tuleb artelli juhatuse või artelli liikmete koosolekul läbi arutada, kuidas toimida üle- või puudujääkidega. Toor-, abi- ja küttematerjalide puudujäägid, mis ei ületa säilitamisel loomuliku kahanemise norme, kirjutatakse maha kontosse 141 — „Tootmiskulud“. Kindlaksmääratud kahanemismorme ületavad puudujäägid kantakse nende isikute kontosse, kes osutuvad süüdlasteks puudujääkide tekkimises. Materjalide ülejäägid kantakse tuluks vastavate materjalide deebet kaudu, kusjuures krediteeritakse konto 204 — „Toodangu kommerts-omakulust eraldatavad tulud“.

Põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering toor-, abi- ja küttematerjalide arvestuse alal

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendamiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Toor-, abi- ja küttematerjalide ost:			
	a) materjalide väärtuse tasumine sularahas kassa kaudu	Faktuurarve	031 — Toor- ja abimaterjalide soetus ja ost või otse konto 032	070 — Kassa
	b) sama — Riigipanga kaudu	Sama ja tšekk või maksekäsk	Sama	081 — Arvelduskonto Riigipangas
	c) materjalide lattu vedamise kulud (raudteetariif, autotransport jm.)	Transpordi dokumendid jm.	Sama	070 — Kassa või 081 — Arvelduskonto Riigipangas

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
2	Ostetud materjalide lat- tu saabumine	Faktuurarve ühes kalku- latsiooniga	032 — Toor-, abi- ja küt- tematerjalid või vastavalt kontod 033, 034, 035, 036	031 — Toor- ja abimater- jalide soetus või ost (kon- to 031 raken- dam. puhul)
3	Abi-, toor- ja kütte- materjalide väljamine tootmistegevusse	Materjalide nõutamis- leht	041 — Põhi- tootmine	032 — Toor-, abi- ja kütte- materjalid
4	Toor-, abi- ja küttema- terjalide väljamine val- mistusjaoskonda või töökotta ja seejärel nen- de mahakirjutamine töö- juhatajate aruannete jä- rele	Materjalide nõutamis- leht	032 — Toor-, abi- ja kütte- materjalid — valmis- tusjaoskon- nas või töö- kojas	Sama
5	Toor-, abi- ja kütte- materjalide mahakirju- tamine tootmistegevuse arvel dokumentide alu- sel, mis kinnitavad nen- de ära kulutamist	Käitise, val- mistusjaos- konna või töökoja ju- hataja aru- anne	041 — Põhi- tootmine	032 — Toor-, abi- ja kütte- materjalid valmistus- jaoskonnas või töökojas
6	Teises valmistusjaos- konnas kasutamiseks määratud omatoodangu jätete lattu saabumine	Saatekiri	032 — Toor-, abi- ja küt- tematerjalid	041 — Põhi- tootmine
7	Tootmisel ära kasutatud põhivahendite hulka mitte kuuluvate kõlb- matuks muutunud töö- riistade, erirõivaste ja muude esemete ma- hakirjutamine	Akt tööriis- tade ja eri- rõivastuse väljalange- mise kohta	141 — Toot- miskulud	034 — Instru- mendid ja majapida- misinventar, mis ei kuulu põhivahen- dite hulka
8	Põhivahendite hulgast loomade üleandmine nuumamiseks kas tap- mise või müügi otstar- bel:			

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami-seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
	a) täisväärtus	Loomade väljapraaki-mise akt	190 — Põhi-vahendite likvideeri-mine	011 — Põhi-vahendid
	b) amortisatsiooni-kan-nangute mahakirju-tamine nuumamisele üleviidud loomade väärtusest	Memoriaa-liorder	153 — Amor-tisatsiooni-fond	190 — Põhi-vahendite likvideeri-mine
	c) väärtus, mahaarvuta-tud amortisatsioon	Sama	035 — Loo-mad nuu-mamisel	Sama
9	Loomade nuumamise ja noorkarja kasvatamise kulutused :			
	a) töötasud	Töötasu arv-lemis-mak-seleht ja töö-tasu jaosta-mise aru-anne	042 — Abi-tootmine	131 — Töö-tasud
	b) materiaalsed kulutu-sed	Materjalide nõutamis-leht	Sama	033 — Mit-mesugused tarbvarad
	c) kulutuste loetelu	Memoriaa-liorder	035 — Loo-mad nuu-mamisel	042 — Abi-tootmine
10	Nuumatud loomade realiseering müügi kor-ras	Faktuur-ar-ve ühes oma-kulu kalku-latsiooniga	183 — Mit-mesuguste kaupade realiseering	035 — Loo-mad nuuma-misel
11	Nuumloomade ja noor-karja tapmine	Akt ühes märkega toodangu väljamise kohta	042 — Abi-tootmine	035 — Loo-mad nuuma-misel
12	Loomade tapmisest saa-davate toodete saabu-mine lattu	Saateleht	032 — Toor-, abi- ja küt-tematerjalid või 051 — Valmistoo-ted ja kaubad	042 — Abi-tootmine

Konto 031 — „Toor- ja abimaterjalide soetus ja ost“. Artellid kasutavad seda kontot ainult põllumajanduslike soetuste, igasuguste toorainete ostude ja keerukate kalkulatsioonide teostamise vajaduse juhtumeil, aga samuti ka sel korral, kui makse toimub enne toor- ja abimaterjalide lattu saabumist (toormaterjal teel).

Selle konto deebetisse kirjendatakse ostetud materjalide faktuuriline väärtus ja kõik lattu vedamise kulud, s. o. raudteetariif, autotranspordi ja muud kulud. Pärast materjalide lattu saabumist nende täielik omakulu — arvutatud kalkulatsiooni alusel — kantakse maha antud konto krediidist kontosse 032 — „Toor-, abi- ja küttematerjalid“ või kontosse 033 — „Materjalid ehitustegevuseks, pakendid ja mitmesugused tarbvarad“. Seega peetakse seda kontot soetatud materjalide hinnastamise (kalkuleerimise) otstarbel.

Konto 032 — „Toor-, abi- ja küttematerjalid“. Selle konto otstarbeks on tootmiseks määratud toor-, abi- ja küttematerjalide arvestamine. Konto deebetisse kirjendatakse kõik saabuval materjalid. Krediidist kirjutatakse maha tootmiseks väljatud materjalid. Toor-, abi- ja küttematerjalide arvestust peetakse kaartidel säilitamiskohtade, liikide ja sortide järele koguslik-maksuselise arvestuse alusel (vorm nr. 36). Ladudes ja aita-des peetakse materjalide koguslikku arvestust lisaks raamatupidamise korras peetavale koguslik-väärtuselisele arvestusele. Koguslikku arvestust peab laohoidja materjalide kogusliku arvestuse kaartidel (vorm nr. 35). Laohoidja kirjendid võrreldakse iga kuu raamatupidamise koguslik-väärtuseliste kirjendeiga.

Kütte- ja põlevainete kõik liigid (kivisüsi, puud, nafta, petrooleum, bensiin), samuti ka määrde- ja puhastusmaterjalid ning muud esemed, mis on määratud tootmiseks, mida aga osaliselt kasutatakse majapidamise vajadusteks, arvestatakse ühes kontos 032 — „Toor-, abi- ja küttematerjalid“.

Konto 033 — „Materjalid ehitustegevuseks, pakendid ja mitmesugused tarbvarad“. Selles kontos arvestatakse materjalid, mis on soetatud oma ehitustegevuseks, pakendid kaupade pakkimiseks ja transportimiseks, ja mitmesugused tarbvarad. Arvestamise kord siin on analoogiline toor-, abi- ja küttematerjalide ja kütteinete arvestamisega.

Konto 034 — „Tööriistad ja majapidamisinventar, mis ei kuulu põhivahendite hulka“. Selles kontos toimub väheväärtuslike ja kiireltkuluvate esemete, tööriistade ja erirõivaste arvestamine. Väheväärtuslikeks esemeiks arvatakse tööriistad ja majapidamisinventar, mille üksuse väärtus ÜKTN organisatsioones on alla 200 rubla ja ÜMKL organisatsioones — alla 100 rubla, või mille kestus — olenemata väärtusest — on alla ühe aasta. Lihtsustamise huvides peetakse arvestust alghinna alusel. Konto deebetisse kirjendatakse lattu saabunud esemed. Edaspidiseks kasutamiseks lõplikult kõlbmatute esemete väärtus kantakse väljalangenud tööriistade akti (vorm nr. 33) alusel konto krediti kaudu kulusse. Varusolevate väheväärtuslike esemete analüütilist arvestust peetakse säilitamiskohtade, liikide ja sortide järele. Eksploateerimisel olevad esemed arvestatakse valmistusjaoskondade järele, ja valmistusjaoskondades — vastutavate isikute järele.

Konto 035 — „Loomad nuumamisel ja noorkari“. Selles kontos arvestatakse iga liiki loomi, kes on soetatud nuumamiseks ja karjatamiseks või kantud põhivahendite koosseisust üle nuumamiseks, tapmise või müümise eesmärgiga. Deebetisse kirjendatakse nuumamisele pandud loomade väärtus ja nuumamise ajal nende ülalpidamiseks tehtud kõik kulutused, mis iga kuu siiratakse kontost 042 — „Abitootmine“ (loomade ülalpidamine). Tapmiseks üleantud, äramüüdud või põhivahendite hulka üleviidud loomade täielik omakulu kirjutatakse maha krediti.

Seejuures müügi-teel realiseeritud loomade täielik omakulu kantakse kontosse 183 — „Mitmesuguste kaupade realiseering“, kuna tapmiseks antud loomade omakulu kirjendatakse kontosse 042 — „Abitootmine“.

Konto 036 — „Puit juurel“. Selles kontos arvestatakse kasvav mets, mis artelli poolt nõutatakse töötlemiseks. Puidu väärtus kännul koosneb kännurahast ja kõigist raielangi ostmisega seoses olevaist kuludest.

Kulutuste hulka, mis moodustavad juurel asuva puidu väärtuse, arvatakse: a) kännuraha; b) raielankide valik-uuringuga ja ülevaatusega seoses olevad kulud; c) raielankide valvamise kulud kuni raietööde alguseni; d) muud raielankide ostuga ühenduses olevad kulud.

Raielankide töötlemise ulatuses kantakse maha iga kuu kasutatud puidu kontosse 041 — „Põhitootmine“, kusjuures analüütilises arvestuses avatakse vorm nr. 260 järele eraldane konto-kaart metsatöötlemise iga staadiumi jaoks (soetus, s. t. raiumine, tükeldamine ja väljavedu).

Kontos 036 arvestatakse samuti kõik kulutused, mis on ühenduses mitmesugusteks metsa-keemilisteks ja muudeks metsatööstuslikeks otstarbeiks puidu kasutamiseõiguse saamisega. Seda liiki kulude hulka kuuluvad maksud (lõiv) kasetohu, siberikuusest viiskude, kännutõrva, vaigu jm. soetamiseõiguse eest.

Metsa-keemilistes tööstustes puidu kasutamise kulud kantakse samuti iga kuu ära kasutatud osas kontost 036 kontosse 041 — „Põhitootmine“ (metsa-keemilise toormaterjali soetus, tärpentiini ajamise tööstus jm.).

Konto 036 analüütiline arvestus peetakse kasutatava puidu liikide, aga ka üksikute lankide või metsapiletite järele.

VI. TOOTMINE

Põhimäärused. Tootmise arvestamine on artellis üks tähtsamaid raamatupidamise alaosasid.

Tootmiskontode põhiline otstarve seisneb järgmises:

- a) kõigi tootmiskulude arvestamine;
- b) väljatud toodangu koguse ja mihuse arvestamine ning omakulu kalkuleerimine;
- c) kõigi põhjuste selgitamine, mis tingivad faktilise omakulu ja valmistatud toodete koguse hälbimise plaanist.

Tootmiskontod on seega tootmis-kalkulatsioonilised kontod.

Konto 041 — „Põhitootmine“. Põhitootmise konto deebetis arvestatakse kõik oma toormaterjalist müügi otstarbel toodetud või edaspidiseks töötlemiseks artelli teisis ettevõtteis määratud valmistoodete valmistamiskulud. Selles kontos arvestatakse ka võõrast (tellija) toormaterjalist toodete valmistamise või tehtud tööde kulud.

Tootmisest väljatud valmistoodang kantakse maha konto kreediti kaudu.

Olenevalt organisatsiooni ja tootmise tehnilise protsessi tingimustest tootmiskulude arvestust teostatakse valmistoodete eriliiki-

de, eritöökäsundite ja eraldaste valmistusjaoskondade või tööko-
dade järele.

Tootmise analüütilist arvestust peetakse mitmelahtrilistel
kaartidel (vorm nr. 260) järgmise nomenklatuuri järele:

A. Põhikulud

1. Toor- ja abimaterjalid.
2. Küte ja käivitamisenergia.
3. Põhi- ja täiendavad töötasud tootmises tegelevaile isikuile.
4. Töötasude juurearvestis ja töökaitse.
5. Toote lõpetamine mujal.

B. Lisakulud

6. Tootmiskulud.
7. Kaotused tootmisel praagi läbi.

Toor- ja abimaterjale väljatakse tootmisse täpselt kindlaksmää-
ratud normides nõutamislehtede järele, millistele kirjutavad alla
selleks volitatud isikud. Nõutamislehtedel märgendatakse tingi-
mata toote, detaili või tellimuse nimetus või šifr, mille jaoks nõu-
tatakse materjale. Niisugusel korral materjalid kirjutatakse maha
otse tootmisse ja vahetult selle toote arvesse, mille jaoks need on
nõutud ja faktiliselt ka kulutatud.

Neil juhtudel, kui materjalide tootmisse väljaandmise momen-
dil on võimatu kindlaks teha valmistatavate toodete täpset kogust,
seega ka materjalide täpset kulutust iga toote kohta, siis antakse
materjalid laost välja valmistusjaoskonda selle juhataja vastutusel.

Viimasel juhtumil tootmiseks materjalide mahakandmine ja
nende hulga ning väärtuse jaostamine valmistatavate toodete liikide
vahel teostatakse kuu lõpul valmistusjaoskonna juhataja aruande
alusel.

Küttematerjalide ja elektrienergia kulutused jaostatakse ja kan-
takse üksikute tootmiste ja toodete liikide järele nende meetodite
alusel, mis on rakendatud plaaniliste kalkulatsioonide koostamisel,
ja nimelt: a) valmistatud toodete koguse järele; b) proportsionaal-
selt tööpinkide töötamise ajaga; c) proportsionaalselt otsese tootmis-
töö töötasuga.

Tootmistööliste töötasu siiratakse kontost 131 — „Töötasu“ nende
toodete arvesse, milliste valmistamiseks oli kulutatud tööliste töö.

Töötasudele tehtud juurearvestised, mis kuu kestel arvestatakse konto 132 — „Juurearvestised töötasudele“ deebetis, kirjutatakse sealt kuu lõpul maha tootmiskontosse. Töötasude juurearvestiste jaostamine valmistatavate toodete üksikute liikide järele teostatakse proportsionaalselt otsese tootmistöö töötasuga.

Muud põhikulud kantakse nende tegemise momendil otse tootmiskonto deebetisse. Lisakulud kogutakse algul eraldasse üleminevasse kontosse — „Tootmiskulud“, ja hiljem siiratakse sellest kontost tootmiskontosse. Lisakulude jaostamine eri tootmiste ja valmistatavate toodete liikide vahel teostatakse ühe järele järgmistest kolmest viisist:

- a) proportsionaalselt otsese tootmistöö töötasuga;
- b) proportsionaalselt ärakasutatud toormaterjalide väärtusega;
- c) proportsionaalselt kõigi põhikulude summaga.

Tööstusliku kooperasiioni praktikas on enimlevinenud viisiks lisakulude jaostamine proportsionaalselt otsese tootmistöö töötasuga.

Tootmisest väljatav valmistoodang kantakse aruande-kalkulatsiooni ja vastuvõtu-saatelehtede põhjal sissetulekuks faktilise tootmis-omakulu alusel. Aruande kalkulatsioon koostatakse iga täidetud tellimise (näitlik kalkulatsioon) või kuu jooksul väljatud kogu toodangu kohta (massilise tootmise kalkulatsioon).

Väljatud toodangu omakulu debiteeritakse kontosse 051 — „Valmistooted ja kaubad“ ning krediteeritakse kontost 041 — „Põhitootmine“.

Kodustöötajate tootmise arvestamine. Artelli liikmete poolt kodus valmistatavate toodete arvestamine toimub eraldi tootmisest artelli töökodades — kontos 041 — „Põhitootmine“.

Kodustöötajate tootmise analüütilist arvestust peetakse mitmelahtrilisel kaardil vorm nr. 260. Kaardid avatakse kodustöötaja poolt valmistatavate toodete iga liigi kohta. Konto deebetisse kantakse: materjalide väärtus, töötasu ja muud otse- ning lisakulud.

Kodustöötajate poolt toodetud valmistoodete omakulu kantakse maha selle konto krediidist kontosse 051 — „Valmistooted ja kaubad“.

Kodustöötajate tootmise arvestamisel tuleb erilist tähelepanu pöörata kodustöötaja käes töötlemisel olevate materjalide täpse ja selge arvestamise ning töötasu arvlemise organiseerimisele.

Üldreeglina materjale tuleb välja anda täpsete tehniliste normide alusel vastavalt valmistamiseks antud toodete hulgale, — võimalikult pooltoodete näol.

Toodete kodus valmistamise ülesanne antakse töökäsundi alusel vorm nr. 105.

Töökäsundi esiküljele märgendatakse toodete nimetus ja arv, mis on ülesandeks tehtud kodus valmistada, töötasu tingimused ja töö lõpetamise tähtaeg.

Töökäsundi pöördele kirjutatakse aruanne kodustöötajale antud materjali, selle äratarvitamise ja jäägi kohta. Töökäsundi üks eksemplar antakse kodustöötaja kätte, teine paigutatakse kartoteeki artelli liikmeile omistatud numbrite järele.

Vastavalt ülesannete täitmisele eraldatakse kartoteegist teostatud töökäsundid kodustöötajatega arvlemiseks.

Teostamata tellimuste järele tehakse sedamööda kindlaks materjalide jääk, mis on lõpetamata tööde arvel iga kodustöötaja kui ka nende kõigi käes kokku.

Konto 042 — „Abitootmine“. Selles kontos arvestata- vaks abitootmiseks loetakse need tootmisliigid, milliste tooted või teenused on määratud põhitootmise või ettevõtte majapidamisva- jaduste teenindamiseks. Seesuguste abitootmiste hulka kuuluvad: a) auto-transport; b) põhitootmise toodete pakkimiseks määratud pakendite või pakkematerjalide valmistamistöökojad; c) söögisaa- lid artelli liikmete, tööliste ja teenijate teenindamiseks jm.

Abikäitiste toodang loovutatakse põhitootmisele abikäitise omakuluga arvamata sellele juure artelli üldisi tootmiskulusid. Toodang ja teenused minendatakse aga kindlaksmääratud müügi- hindadega nende realiseeringu puhul kõrvale, samuti aga ka oma kapitaal-ehitustegevusele.

Abitootmise põhi- ja analüütilist arvestust teostatakse samuti nagu põhitootmise arvestustki. Konto deebedisse kirjendatakse kõik kulutused iga tootmisliigi kohta. Oma põhitootmisele või kõrvale realiseeritud toodangu omakulu kirjutatakse maha konto krediidist.

Konto 043 — „Pooltooted“. Selles kontos arvestatakse tootmisest lattu sissetulnud pooltooted. Pooltooteiks loetakse artelli tootmisprotsessis osaliselt töödeldud toorained ja materjalid, mis ei osutu valmistootteks.

Pooltooted arvestatakse toodete liikide järele tootmis-omakulu alusel. Konto deebetisse kirjendatakse lattu sissetulnud pooltoodete omakulu. Konto krediidist kirjutatakse maha oma tootmis-tegevusse väljatud pooltoote omakulu. Valmistusjaoskondades ja töökodades tootmisprotsessis olevaid detaile ei arvestata pooltoodete kontos.

Pooltooted, mis valmistatakse artelli ühes tootmisklassis ja kuuluvad töötlemisele samas artellis, kuid teises tootmisklassis (nahk, jalas, rattapöid, tünnilauad jm.), ei arvestata käesolevas kontos.

Need pooltooted arvestatakse: a) kontos 032 — „Toor-, abi- ja küttematerjalid“, kui nad on määratud edaspidiseks töötlemiseks samas artellis; b) kontos 051 — „Valmistooted ja kaubad“, kui nad on määratud realiseerimiseks.

Tootmise arvestuse põhioperatsioonid ja kontode korrepondeering

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendamiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Toor-, abi- ja küttematerjalide väljamine kaalutud-keskmise mak-susega või omakulu alusel	Nõutamisleht või ma-terjalide ku-lutuse aru-anne	04 — Toot-mine (vasta-valt kas põhi- või abitootmine)	03 — Toor-, abi- ja kütte-materjalid
2	Tootmistööliste töötasu	Arvlemis-makseleht või töötasu jaostamise aruanne	Sama	131 — Töö-tasud
3	Tootmistööliste töötasu juurearvestis vastasti-kuse kindlustamise kas-sale (tööstuslik kindlus-tuskassa)	Arvlemine vastastikuse kindlustami-se kassaga	132 — Juure-arvestised töötasule	104 — Arvle-mised mit-mesuguste deebitoride ja kredito-ridega

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
4	Tootmistööliste töötasu juurearvestis ÜTKN organisatsioonidele kultuurhariduslikku fondi	Juurearvestiste arvlemine	Sama	154 — Eri-fondid — kultuurifond
5	Tootmiskulude mahakirjutamine tootmiskontosse	Kulude jaostamise aruanne	04 — Tootmine	141 — Tootmiskulud
6	Toodete väljamine tootmisest	Saateleht ja kalkulasioon	051 — Valmistooted ja kaubad	041 — Põhitootmine
7	Tootmise jätete üleandmine: a) tootmiseks kõlvulised	Saateleht	032 — Toorabi- ja küttematerjalid	041 — Põhitootmine
	b) määratud realiseeringuks	Saateleht	051 — Valmistooted ja kaubad	Sama
8	Tootmises avastatud kõlvutu praagi mahakirjutamine	Teatis praagi kohta	142 — Kahjud tootmisel praagi läbi	Sama
9	Kulutused praagi parandamiseks: a) materjalide kulutus	Materjalide nõutamisleht	Sama	032 — Toorabi- ja küttematerjalid
	b) põhi- ja täiendav töötasu	Arvlemispalgaleht	Sama	131 — Töötasud
10	Edaspidiseks töötlemiseks materjalina kõlvuliste väljapraagitud toodete mahakirjutamine võimaliku kasutamishinnaga	Akt ja saateleht	032 — Toorabi- ja küttematerjalid	142 — Kahjud tootmisel praagi läbi
11	Praagi kahjude mahakandmine tootmisest ja toodangu omakuluku arvamine	Aruanne praagi kohta tootmises	041 — Põhitootmine	Sama

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
12	Praagi kahjude maha- kandmine ja süüdlaste kontosse arvamine	Aruanne praagi kohta ja juhatuse otsus	091 ja 092 — Arvlemi- sed artelli liikmetega, töolistega ja teenijaiga	142 — Kah- jud tootmi- sel praagi läbi
13	Pooltoodete saabumine töökojast lattu	Saateleht	043 — Pool- tooted	041 — Põhi- tootmine
14	Pooltoodete väljamine tootmisest	Nõutamis- leht	041 — Põhi- tootmine	043 — Pool- tooted

Kui artellis ei ole rakendamisel kontot 132 — „Juurearvestised töötasudele“, siis maksete summad, mis kuuluvad tööstuslikule kindlustuskassale, sotsiaalkindlustuse kassale, kannangud fondide kujundamiseks ja muud siiratakse otse tootmise või vastavuse järele muude kontode deebetisse ja järgmiste kontode kreeditisse: 104 — „Arvlemised mitmesuguste deebitoride ja kreditoridega“, 154 — „Erifondid“ jm. vastavuse järele.

VII. VALMISTOOTED JA KAUBAD

Konto 051 — „Valmistooted ja kaubad“. Käesolevas kontos arvestatakse omavalmistatud tooteid, mis on määratud realiseerimiseks kõrvale, minendamiseks oma jaemüügi-võrku, oma kapitaal-ehitustegevuseks ja majapidamise tarbeiks. Valmistoodete arvestus toimub faktilise tootmis-omakulu alusel, kuid mitte kõrgemalt kui kindlaksmääratud müügihindad. Kaubad arvestatakse soetamise omakulu alusel. Juhtudel, kui minendatavate toodete tootmis-omakulu ületab müügihindad, tooted kantakse sissetulekusse müügihindade alusel ja vahe omakulu ning müügihindade vahel kantakse maha tootmiskontost konto 212 — „Kasumid ja kahjumid aruandeaastal“ — deebetisse kirjendiga 5 — „Vahe toodete müügihindade ja omakulu vahel“.

Nende toodete realiseeringu ulatuses (iga kuu) kahjud müügihindade ja omakulu vahest kantakse maha konto 212 — „Kasumid ja kahjumid aruandeaastal“ — deebetist konto 181 — „Valmistoodete realiseering“ — deebetisse. Seejärel konto 181 — „Valmistoodete realiseering“ — deebetis peegeldub realiseeritavate toodete täielik omakulu.

Metsatööstusliku kooperasiiooni artellides arvestatakse ajutiselt kontos 051 müügikohtadesse veetud toodete käibekulu, ja samasse kontosse nad jäävad arvele kuni realiseerimise momendini. Mainitud käibekulude arvestamiseks avatakse eraldane kaart, mille deebetisse kirjendatakse summad kontodest 07, 093, 042 jt.

Pärast toodete realiseerimist käibekulud kantakse maha kontost 051 ja siiratakse konto 201 — „Hulgimüügi käibekulud“ — vastavasse kirjendisse. Kui väljatud tooted on täielikult realiseeritud, siis ei tohi nimetatud kaardil olla saldot.

Konto 052 — „Kaubad varustuseks“ — on määratud artelli liikmete varustamiseks ostetud ja soetatud kaupade arvestamiseks. See konto leiab rakendamist peamiselt ÜMKL organisatsioones. Selle konto deebetisse kirjendatakse lattu saanud kaupade omakulu ja kreditisse — artelli liikmeile minendatud kaupade omakulu.

Konto 053 — „Kaubad jaemüügi-ettevõtteis“. Selle konto ülesandeks on jaemüügi võrgus (kauplustes, kioskites, telkides jm.) olevate kaupade arvestamine. Reeglikohaselt jaemüügi võrgus olevad kaubad arvestatakse summaliselt jaemüügi hindadega — eraldaselt iga müügikoha järele.

Konto 053 deebetisse kantakse sissetulnud kaubad müügihindadega. Kaupade müügist saadud summad kirjendatakse konto 070 — „Kassa“ — deebetisse ja konto 184 — „Jaemüük“ — kreditisse. Perioodiliselt, kuid mitte harvem kui üks kord kuus (kuu lõpul), jaemüügi-kohtades müüdud kaupade kogusumma (sissetulnud summa) kantakse maha konto 053 — „Kaubad jaemüügi-ettevõtteis“ — krediti kaudu järgmiste kontode deebetisse: konto 184 — „Jaemüük“ — deebetisse — müüdud kaupade omakulu, ja konto 160 — „Hinnalisand kaupadele jaemüügi-ettevõtteis“ — deebetisse müüdud kaupade hinnalisand.

Müüdud kaupade omakulu ja müüdud kaupade hinnalisandi summa tehakse kindlaks järgmisel viisil:

1. Kuu algul jaemüügi-koha järele arvestatud kauba jääk liidetakse kuu jooksul sissetulnud kaupade kogusummaga.

2. Kuu algul arvestatud kaupade hinnalisandi summa liidetakse kuu jooksul sissetulnud kaupade hinnalisandi summaga. Tulemusena saadakse kõikide kaupade hinnalisandi kogusumma.

3. Seejärele hinnalisandi kogusumma jagatakse kõigi kaupade väärtuse kogusummaga ja korrutatakse 100-ga. Jagamise tulemusena saadakse hinnalisandi keskmine protsent.

4. Kuu jooksul äramüüdud kaupade kogusumma korrutatakse hinnalisandi keskmise protsendiga. Seega saadakse müüdud kaupade hinnalisandi summa.

5. Müüdud kaupade väärtuse kogusummast lahutatakse realiseeritud kaupade hinnalisandi summa. Tulemusena saadakse müüdud kaupade omakulu.

Näide:

1) Kaupade jääk konto 053 — „Kaubad jaemüügi-ettevõtteis“ — järele on kuu alguseks (müügihindadega) Rbl. 1 000.—

2) Kuu jooksul on kaupu sisse tulnud (müügihindadega) „ 4 000.—

Kokku Rbl. 5 000.—

3) Konto 160 — „Hinnalisand kaupadele jaemüügi-ettevõtteis“ — järele kaupade jäägi hinnalisand kuu alguseks on Rbl. 80.—

4) Hinnalisand kuu jooksul sissetulnud kaupadele on „ 400.—

Kokku Rbl. 480.—

5) Kaupade müügi käive kuu jooksul (konto 184 — „Jaemüük“ — kredit) Rbl. 4 200.—

6) Hinnalisandi keskmine protsent on:

$$480 \times 100$$

$$= 9,6.$$

5 000

7) Realiseeritud kaupade hinnalisand on:

$$4\,200 \times 9,6\% = 403 \text{ rbl. } 20 \text{ kop.}$$

8) Müüdnud kaupade omahind = 4 200 rbl. — 403 rbl. 20 kop.
= 3 796 rbl. 80 kop.

Konto 060 — „Lähetatud kaubad ja tehtud tööd“. Ostjaile lähetatud kaubad loetakse realiseerituiks müüdnud kaupade eest raha kättesaamise momendist (NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend käibemaksu kohta 28/III 1939. a. nr. 178/36). Nii omavalmistatud kui ka ostetud või soetatud kaubad ja valmistooted, mis on lähetatud ostjaile või saadetud lunamaksega, samuti ka tellijatele-organisatsioonidele tehtud tööd ja teenused arvestatakse kuni maksete saamiseni kontos 060 — „Lähetatud kaubad ja tehtud tööd“.

Lähetatud kaubad arvestatakse selles kontos tootmis- ja soetamis-omakulu alusel. Ühes lähetatud kaubaga arvestatakse transportkulud ja pakendi väärtus, kui need on näidatud faktuurarves eraldasel real ja kuuluvad ostja arvesse kandmisele.

Transport- ja tööartellide poolt sooritatud tööd ja teenused arvestatakse tellijaile tasumiseks esitatud arve-summade alusel.

Eraisikuile tehtud tööde ja osutatud teenuste, näiteks isikuliste jalatsite valmistamine või parandamine, riiete parandamine jm., väärtust selles kontos ei arvestata. Jalatsite remondi, õmblustööde ja teiste elanikkonna tarbvajadusi rahuldavais artellides saadud avansi summa või vastuvõetud tellimuse eest kättesaadud täielik hind kantakse konto 070 — „Kassa“ deebetisse ja konto 101 — „Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijatega“ — kredietisse. Täidetud tellimuste väljamismaksus kirjendatakse konto 101 — „Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijatega“ deebetisse ning konto 182 — „Tehtud tööde ja teenuste realiseering“ — kredietisse, kuna tootmis-omakulu kirjendatakse konto 182 — „Tehtud tööde ja teenuste realiseering“ deebetisse ja konto 041 — „Põnitootmine“ kredietisse.

Kaupade lähetamise ulatuses ostjaile väljakirjutatud arvete ärakirjadel teostatakse lähetatud kaupade hinnastamine omakulu alusel ja koostatakse konteering. Faktuur-arvete ja koostatud konteeringu alusel kaupade omakulu, pakend ja transportkulud,

kui need jäävad ostja kanda, debiteeritakse kontosse 060 — „Lähetatud kaubad ja tehtud töö“, kuna krediteeritakse järgmised kontod: kaupade omakulu-konto 051 — „Valmistooted ja kaubad“ — kreditisse, pakendi omakulu — konto 033 — „Materjalid ehitustegevuseks, pakendi ja mitmesugused tarvarad“ kreditisse ja transportkulud, kui need on tasutud ühel ajal arvete väljakirjutamisega, kantakse kas konto 070 — „Kassa“ või konto 081 — „Arvelduskonto Riigipangas“ — kreditisse.

Faktuur-arve tasumise korral kontost 060 krediti kaudu kirjutatakse maha kaupade omakulu kontosse 181 — „Valmistoodete realiseering“, ja pakendi väärtus — kontosse 183 — „Mitmesuguste kaupade realiseerng“. Saadud makse summa debiteeritakse kontosse 081 — „Arvelduskonto Riigipangas“, kuna: kauba väljamisväärtus kantakse konto 181 — „Valmistoodangu realiseering“ kreditisse, realiseeritud pakendi väärtus — konto 183 — „Mitmesuguste kaupade realiseering“ kreditisse ja tasutud transportkulud kantakse konto 060 — „Lähetatud kaubad ja tehtud tööd“ kreditisse.

Lähetatud kaupade, tehtud tööde ja teenuste analüütilist arvestust peetakse lähetatud kaupade aruandes, millel on järgmine kuju:

Lähetatud kaupade aruanne

Tabel 4.

Kirjend		Arve nr. ja kuupäev	Ostja nimi	Müügihind arve järele					Omakulu		Märke makse kohta	
Kuupäev	Nr.			Kaup	Pakend	Transport		Kokku	Kaup	Kokku omakulu alusel (laht. 6 + 7 + 10)	Kuupäev	Kirjendi nr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Lähetatud kaupade aruandesse kantakse kirjendid järjekorras. Esimesed 11 lahtrit täidetakse lähetatud kaupade faktuur-arvete ja konteeringu alusel, lahtrites 12 ja 13 tehakse märged arvete ta-

sumise kohta. Tasumata arvete summa aruande järele (lahter 11) igal aruandeperioodil peab võrduma lähetatud kaupade sum-
maga, mis on arvestatud kontroll-žurnaali operatsioonide kon-
tos 060.

Kindlaksmääratud tähtaegadel ostjate poolt tasumata jäetud kaupade summa tehakse bilansi koostamisel kindlaks väljavaliku korras. Ületatud maksetähtajaga arveiks loetakse need arved, mis pole tasutud tähtaegadel, millised on määratud pankade poolt krediitdistamiseks veodokumentide alusel.

Valmistoodete ja kaupade arvestuse põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering

Järjek. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Omavalmistatud valmis- toodete saabumine lattu	Saateleht	051-Valmis- tooted ja kaubad	041-Põhi- toodang
2	Omavalmistatud kaupa- de lähetamine jaemüü- gi-ettevõtteisse: a) artelli hulгимүүги maksuse alusel b) jaemүүги hinnalisan- diga (vahe hulgi- müügi ja jaemүүги hinna vahel)	Saateleht Sama	053-Kaubad jaemүүgi- ettevõtteis 053-Kaubad jaemүүgi- ettevõtteis	181-Valmis- toodete rea- liseering 160-Hinnali- sand kaupa- dele jae- müügi-ette- võtteis 184-Jae- müük
3	Kaupade jaemүүgist saadud summa	Müügikoha aruanne	070-Kassa	
4	Müüdud kaupade ma- hakirjutamine: a) hulгимүүги väärtus b) hinnalisan- digi jaekau- padele (realiseeri- tuile)	Sama Sama	184-Jae- müük 160-Hinnali- sand kaupa- dele jae- müügi-ette- võtteis	053-Kaubad jaemүүgi- ettevõtteis Sama

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
5	Omavalmistatud toode- te lähetamine	Faktuur- arve	060-Läheta- tud kaubad ja tehtud tööd	051-Valmis- tooted ja kaubad
6	Transportkulude tasum. ostjate arvel (kassast)	Transport- dokumendid	Sama	070-Kassa
7	Lähetatud kaupade pak- kendite ja pakkimise väärtus (kui need kul- lud jäävad ostja kanda)		Sama	033-Mater- jalid ehitus- tegevuseks, pakendid ja mitmesugu- sed tarbva- rad
8	Makse saamine läheta- tud omavalmistatud kaupade arve järele:			
	a) toodete müügi- maksus	Riigipanga väljakirjutis	081-Arvel- duskonto Riigipangas	181-Valmis- toodete rea- liseering
	b) transportkulud ja pakendid	Riigipanga väljakirjutis	081-Arvel- duskonto Riigipangas	060-Läheta- tud kaubad ja tehtud tööd
	c) toodete omakulu	Memoriaali- order või ta- sutud arvete aruanne	181-Valmis- toodete rea- liseering	Sama
9	Transportkulude tasu- mine artelli arvel (kau- pade eest, milliste koh- ta on pandud kehtima ühtlased hinnakirjalised hinnad)	Transport- dokument ja kassaorder	201-Hulgi- müügi käi- bekulud	070-Kassa või 081-Ar- velduskonto Riigipangas

Ostetud kaupade realiseerimisoperatsioonide kirjendamine on analoogiline omavalmistatud kaupade realiseeringu kirjendami-

sega, kusjuures konto 181 asemel kasutatakse kontot 183 — „Mittmesuguste kaupade realiseering“.

VIII. RAHALISED VAHENDID

Rahaliste vahendite vastuvõtmise, säilitamise ja väljaandmise üldreeglid. Krediidireformi reeglite kohaselt ja kooskõlas NSVL Riigipanga juhendiga veebruarist 1939. a. Nr. 172 (RMB Nr. 6—7 1939. a.) kõik riiklikud ja kooperatiivsed, kaubanduslikud ja majanduslikud ettevõtted, mis saavad rahasummasid kaupade ja teenuste eest, on kohustatud raha andma Riigipanga arvelduskontosse.

Kaubanduslikud ja muud ettevõtted ning organisatsioonid evivad õigust edasilükkamatute kulude katteks iga päev välja anda ja jätta päeva sissetulekust ühe osa järgmise päeva peale jääva kassa jäägina (vahetusraha) oma valdusse järgmiste normide piires (protsentides):

a) Elanikkonna tarbvajadusi teenindavad töökojad	3
b) Tööstuslike kaupadega kauplevad ettevõtted	5
c) Toitainega kauplevad ettevõtted	7
d) Tootmisettevõtted — kokkuleppel pankadega	
e) Raudteejaamade ja veetranspordi einelauad ja restoranid .	20
f) Muud ühiskondlikud toitlustusettevõtted	20
g) Pandimajad, komisjoni- ja kokkuostukauplused — kokkuleppel Riigipanga kontoritega ja osakondadega.	

Kõik muud rahalised vahendid üldreeglina tulevad paigutada hoiule arvelduskontodesse.

Kõik arvlemised hankijaiga ja mitmesuguste asutiste ning organisatsiooniga kohaliku käibe alal summas kuni 1000 rubla teostatakse arvlemis-tšekkidega või maksekäskudega. Arvlemised kuni 100 rubla piires teostatakse ainult sularahas*). Arvlemis-tšekke ja maksekäske summades alla 100 rubla pank ei võta vastu.

*) Ülekande korras ja sularahas õiendatavate summade kohta ENSV-s vt. ENSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus 11. veebr. 1941. a. nr. 93 (ENSV Teataja 1941, 19, 228).

Riigipanga kontoreile on antud õigus sõltuvalt kohalikest tingimustest tõsta seda miinimumi 500 rublani.

Arvlemiseks tööliste ja teenijaiga ning muudeks ettevõtete vajadusteks antakse arvelduskontodest välja sularaha faktiliste jääkide piires ja kooskõlas finantsilis-kassaliste plaanidega ning pangale esitatavate õiendistega.

Ettevõtete otseses valduses olev sularaha tuleb säilitada tulekindlais kappides või kastides. Rahaliste vahendite säilitamine kassas, nende vastuvõtmine ja väljaandmine kassast on erikaastöölise — kassahoidja — ülesandeks.

Raha vastuvõtmist ja väljaandmist ettevõtte kassast toimetab kassahoidja kindlaksmääratud korras vormiliste nõuete järele korraldatud sissetuleku- ja väljaminekudokumentide alusel. Need dokumendid on käsuks kassahoidjale teatud summade vastuvõtmiseks või kassast väljaandmiseks. Seepärast nad peavad tingimata olema alla kirjutatud juhatuse esimehe ja pea- (vanema) -raamatupidaja poolt.

Konto 070 — „Kassa“. Selles kontos arvestatakse sularaha. Kassahoidja peab pidama kassaraamatut, kuhu kirjendatakse iga sissetuleku või kassa väljamineku dokument. Kassahoidja on kohustatud iga päev arvutama kokku sissetulnud ja väljaläinud summad ning kindlaks tegema ülejäägi, mis tuleb võrrelda faktilise ülejäägiga. Kõik sissetuleku- ja väljaminekudokumendid antakse iga päev üle artelli raamatupidajale. Raamatupidaja võtab vastu kassahoidjalt sissetuleku- ja väljaminekudokumendid ning teeb kassaraamatusse märkme vastuvõetud dokumentide arvu ja sissetuleku ning väljamineku summa kohta. Mitte vähem kui üks kord kuus kontrollitakse kassahoidja juuresolekul kassa ülejääki ja võrreldakse seda raamatulise jäägiga. Raamatupidamislikud kirjendid selle konto alal ei vaja erilisi seletusi.

Konto 081 — „Arvelduskonto Riigipangas“ on määratud Riigipanka artelli arvelduskontosse sissemakstud rahaliste vahendite arvestamiseks ja ettevõtte arvlemiste teostamiseks ostjaiga, hankijaiga ja muude deebitoride ning kreditoridega.

Kooskõlas reeglitega arvelduskontode kohta koondatakse siia kõik operatsioonid, mis teostatakse Riigipanga kaudu kõigil arvlemisliikide aladel (faktuur-arved, maksekäsud jne.) ja ka riigi eel-

arveliste kohustuste õiendamise alal. Arvelduskonto kirjendid ja saldo peavad olema kooskõlas Riigipanga väljakirjutistega arvelduskontost. Saades Riigipangast arvelduskonto väljakirjutise artell peab võrdlema seda väljakirjutist oma raamatupidamise kirjenditega selles kontos. Kui seejuures esinevad lahkuminekul, siis hiljemalt 10 päeva jooksul arvates väljakirjutise saatmise päevast panga poolt artell peab teatama pangale oma vastulaused.

Kui panga väljakirjutises leiduvad summad, mis ebaõieti on arvatud artelli kontosse ja kantud maha artelli kontost, siis arvelduskonto saldo võrdsustamise eesmärgil panga väljakirjutisega need summad kantakse ajutiselt kontosse 104 — „Arvlemised mitmesuguste deebitoride ja kreditoridega“.

Konto 082 — „Akreditiivid ja muud rahalised vahendid“ — avatakse nende akreditiivide arvestamiseks, mis esitatakse artelli poolt oma hankijate nimele neil juhtudel, kui arvlemine toimub kaubahankija elukoha järele. Akreditiiv on ostjat teenindava panga filiaali korraldis hankijat teenindava panga filiaalile hankija poolt ostjale lähetatud kaupade faktuur-arve tasumiseks esitatud akreditiivisumma suuruses ja akreditiivis märgendatud tingimustel. Akreditiivi kasutamata jäänud osa siiratakse panga filiaali poolt, mis teenindab ostjat, viimase arvelduskontosse. Analüütilist arvestust iga akreditiivi kohta peetakse eraldaselt.

Akreditiivi esitamise puhul krediteeritakse konto 081 — „Arvelduskonto Riigipangas“ ja debiteeritakse konto 082 — „Akreditiivid ja muud rahalised vahendid“.

Konto 082 krediteeritakse: a) konto 03 — „Toor, abi- ja küttematerjalid“ deebeti kaudu akreditiivi arvel tasutud toor-, abi- ja küttematerjalide (vastavuse järele) ostusumma ja b) konto 081 — „Arvelduskonto Riigipangas“ deebeti kaudu akreditiivi kasutamata jäänud osa.

Kontos 082 — „Akreditiivid ja muud rahalised vahendid“ arvestatakse samuti teistelt organisatsioonidelt saadud rahalised ülekanded, maksekäsud, arveldus- ja rahalised tšekid, saadaolevad lunamaksed, postmargid ja muud rahalised vahendid ning muud nõudedokumendid.

IX. ARVLEMISED ARTELLI LIIKMETE, TÖÖLISTE, TEENIJATE JA ARUANDMISEKS KOHUSTATUD ISIKUIGA

Konto 091 — „Arvlemised artelli liikmeiga“. Selles kontos toimuvad kõik arvlemised artelli liikmeiga töötasu ja igasuguse arvlemise alal.

Artelli liikmeiga arvlemise konto kreditisse kirjendatakse liikmete põhi- ja täiendavad töötasud, tööstusliku kindlustuskassa arvel maksetud toetised ajutise töövõimetuse puhul, lisatasud artelli liikmeile jooksva aasta kasumi arvel jm. Artelli liikmeiga arvlemise konto deebetisse kantakse maksed massiliste laenude allakirjutamise arvel, töötasust kinnipidamised tulumaksu, elamukultuurimaksu, osamaksu (artelli liikmete töötasust) alal ja sularahas makstav töötasu.

Analüütiline arvestus toimub igale artelli liikmele avatava isikulise konto kaardil vorm № 81 või palga arvlemis-makselehel vorm Nr. 84.

Tuleb pidada silmas, et arvestuse lihtsustamise eesmärgil juurerearvestised (tööliste) puhkuse eest toimetatakse puhkuse andmise momendil.

Konto 092 — „Arvlemised tööliste ja teenijaiga“ — on määratud arvestusteks artellis töötavate palgatöölisega ja teenijaiga arvlemise alal. Tööliste ja teenijaiga arvlemise konto pidamine toimub analoogiliselt kontoga 091 — „Arvlemised artelli liikmeiga“.

Artellides, kus ei ole rakendamisel konto 13 — „Töötasud“, artelli liikmeile, tööliste ja teenijaile kuuluvad töötasusummad kantakse otse kulude kontode deebetisse (konto 04 — „Tootmine“, konto 141 — „Tootmiskulud“ jm.) ja konto 09 — „Arvlemised artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga“ kreditisse.

Konto 093 — „Aruandmiseks kohustatud isikud“. Selle konto deebetisse kirjendatakse summad, mis on antud mitmesuguseile artellis töötajaile, kes on kohustatud esitama kulutuste kohta aruande. Kreditisse kantakse avanssidest need summad, milliste kohta aruandmiseks kohustatud isikud on esitanud aruanded, ja ka sularahas tagasimakstavad summad.

Aruandmiseks kohustatud isikuile võiakse välja anda summaksid operatsioonilisteks ja halduslik-majanduslikeks kuludeks, aga ka ametlike komanderingute kuludeks. Töötasu-avansside andmine aruandmisaluste summadena on keelatud. Aruandmisaluseid summaksid antakse ainult artellis töötajaile.

Isikud kes on saanud raha aruandmiskohustuse vastu, peavad esitama artelli juhatausele aruanded saadud summade tegeliku kulutamise kohta, lisades juure dokumendid, mis kinnitavad aruandes näidatud kulude õigsust. Operatsioonilisteks ja majanduslikeks kuludeks antud summade kohta tulevad aruanded esitada hiljemalt 10 päeva jooksul raha saamise päevast, komanderingu summade kohta — hiljemalt 3 päeva jooksul komanderingult saabumise päevast.

Ei ole lubatav anda uusi avansse isikuile, kes pole täielikult kustutanud eelmist avanssi.

Kooskõlas NSVL Rahvakomissaride Nõukogu otsusega 19. juunist 1940. a. nr. 1047*) saavad komanderingul viibivad isikud kogu komanderingu kestel peale oma põhitöötasu veel päevaraha 3 protsendi ulatuses nende kindlast kuupalgast, kuid mitte vähem kui 5 rubla ja mitte üle 26 rubla iga komanderingupäeva eest.

Kui komanderingu puhul tuleb katkestamatult elada ühes kohas üle 30 päeva, siis makstakse päevaraha mitte rohkem kui 1,5 protsendi ulatuses kindlast kuupalgast, kuid mitte alla 5 rubla ja mitte üle 13 rubla iga komanderingupäeva eest.

Külapiirkondadesse komandeeritavaile töötajaile, kui komandering ei kesta alla kaht päeva, makstakse päevaraha 1,5 protsendi suuruses kindlast kuupalgast, kuid mitte alla 5 rubla ja mitte üle 13 rubla komanderingu iga päeva eest.

Alla kaht päeva kestvate komanderingute puhul külapiirkondadesse, kaasa arvatud ka külapiirkonnas asetsevad rajoonikeskused, päevaraha ei maksta üldse.

Komanderingute puhul komandeeritava alatise töökoha administratiivse rajooni piires makstakse päevaraha 1 protsendi suu-

*) Vt. ka ENSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus 30. dets. 1940 (ENSV Teataja 1940, 73, 1013).

ruses kindlast kuupalgast, kuid mitte alla 5 rubla ja mitte üle 10 rubla iga komandeeringupäeva eest.

Kui töötaja on komandeeritud ühes kohas katkestamata viibimisega mitte üle 30 päeva, kuid enne selle tähtaja möödumist on ta komandeering pikendatud üle 30 päeva, siis kooskõlas NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi ringkirjaga 16. IX 1940. a. nr. 691/239 vähendatud päevaraha maksmine, s. t. 1,5 protsendi ulatuses kindlast kuupalgast, kuid mitte vähem kui 5 rubla ja mitte rohkem kui 13 rubla iga komandeeringupäeva eest, algab mitte komandeeringu esimesest päevast, vaid sellest päevast, mil teatati komandeeringu pikendamisest.

Finantsilise distsipliini pidamise kontrollimisel kohtadel on asutiste, ettevõtete ja organisatsioonide finantsorganeile tehtud ülesandeks pöörata tähelepanu sellele, et ei võimaldataks ühes kohas katkestamata viibimisega komandeeringute kunstlikku lühendamist eesmärgiga saada päevarahana 1,5 protsendi asemel 3 protsenti. Seesuguste faktide avastamise korral peavad finantsorganid võtma süüdlased vastutusele.

Komandeeritud isikuile tasutakse ka sõidukulud — raudteel kõvaistmelise vaguni (3 kl.), veeteedel — II klassi tariifi järele ja maanteedel — nende sõiduhindade järele, mis kohalike valitsusorganite poolt on kindlaks määratud. Samuti elukorteri kulud, välja arvatud teel oleku aeg, kuid mitte üle järgmiste määrade:

a) komandeeringute puhul Moskvasse, Leningradi ja Kiievisse — 10 rubla päevas;

b) komandeeringute puhul Minskisse, Tbilissi, Erevani, Bakuusse, Alma-Atasse, Taškenti, Frunzesse, Ašhabadi ja Stalina-badi, samuti ka autonoomsete vabariikide pealinnadesse, oblastite ja piirkondade (krai) keskustesse, ja linnadesse, mis on eraldatud iseseisvaiks halduslik-territoriaalseiks üksuseiks — 7 rubla päevas;

c) komandeeringute puhul NSVL teistesse piirkondadesse — 5 rubla päevas.

Kui komandeeritavad esitavad riiklike ja ühiskondlike asutiste ning ettevõtete poolt väljaantud kviteeritud arved, siis on lubatud tasuda elukorteri eest faktilised kulud, kuid mitte rohkem

kui: komanderingute puhul punkt a-s loeteldud linnadesse 70 protsenti päevaraha normist; punkt b-s loeteldud linnadesse — 50 protsenti ja teistesse linnadesse, välja arvatud külapiirkonnad, — mitte üle 40 protsendi päevaraha normist.

Arvlemisel aruandmiseks kohustatud isikuiga tuleb päevarahade arvestamisel pidada silmas, et komanderingule asumise päev ja komanderingult saabumise päev arvatakse üheks päevaks. Sõitude puhul raudteel*) võetakse sõitjate pealt kindlustusmaksu järgmiste määrade alusel:

Sõidupiletilt hinnaga	alla 2 rubla	25 k.
„	„	2 rublast kuni 4 rubla 99 k.	75 k.
„	„	5 rublast kuni 24 rubla 99 k.	175 k.
„	„	25 rubla ja rohkem 250 k.

Arvlemisel komandeeritud isikuiga see kindlustusmaks lahutatakse raudtee sõidupileti hinnast.

IX. ARVLEMISED DEEBITORIDE JA KREEDITORIDEGA

Konto 101 — „Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga“. Selles kontos arvestatakse järgmised artelli arvlemised:

1. Arvlemised ostjaiga kaupade alal, mis on lähetatud lepingute alusel kavandatud perioodilise maksmisega, ja lähetatud kaupade ning osutatud teenuste arvete väikeste summade alal, mille korraldamist Riigipank ei võta enesele.

2. Kõik arvlemised individuaalsete tellijaiga artellides, mis töötavad jalatsite parandamise, riiete õmblemise, transpordi ja elanikkonna muude tarbvajaduste rahuldamise alal.

*) Reisijate sundusliku kindlustuse kohta vt. ENSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus 30. jaan. 1941. a. nr. 145 (ENSV Teataja 1941, 24, 316).

Artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga arvlemiste arvestuse põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami-seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Artelli liikmete töötasu (põhi- ja täiendav) ning tööliste ja teenijate töötasude (põhi- ja täiendav) arvestamine :			
	a) tootmises tegevaile	Töötasu arvlemis-makse-leht	131 — Töötasud	091 ja 092 — Arvlemised artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga Sama
	b) tootmist teenindavale personalile	Sama	Sama	Sama
	c) jaemüügi - ettevõtete teenijaile	Sama	Sama	Sama
2	Maksud ja kinnipidamised artelli liikmete, tööliste ja teenijate töötasust :			
	a) maksed massiliste laenude allakirjutamise, tulumaksu ja elamukultuurimaksu alal	Töötasu arvlemis-makse-leht ühes lisandatud töökäsundega Sama	091 ja 092 — Arvlemised artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga Sama	103 — Arvlemised RR organeiga
	b) kinnipidamised täitelehe alusel mitmete isikute kasuks			104 — Arvlemised mitmesuguste deebitoride ja kreditoridega
3	Artelli liikmete töötasust kinnipidamised osamaksufondi :			
	a) põhikirjafondi arvamise osas (25 ⁰ / ₀ kinnipidamisest)	Arvlemis-makse-leht	091 — Arvlemised artelli liikmeiga	151 — Põhikirjafond

Järjek. nr, nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
	b) osamaksufondi arva- mise osas (75 ⁰ / ₀ kin- nipidamisest)	Sama	Sama	152 — Osa- maksufond
4	Kvartaali-bilansi alusel artelli liikmeile kasumi avansilise jaostamise korras täiendava tasu määramine	Arvlemise aruanne	127 — Täien- davad tasud artelli liik- meile aru- ande-aasta kasumi arvel	091 — Arvle- mised artelli liikmeiga
5	Artelli liikmeile, töölis- tele ja teenijaile toetiste määramine ajutise töö- võime kaotuse puhul	Töötasu arv- lemis-mak- se-leht	104 — Arvle- mised mit- mesuguste deebitoride ja kredito- ridega (sot- siaalkindlus- tuse kassa ja vastasti- kuse kind- lustuse kassa)	091 ja 092 — Arvlemised artelli liik- mete, töö- liste ja tee- nijaiga
6	Artelli liikmeile, töölis- tele ja teenijaile töötasu väljamaksmine	Arvlemis- makse-leht	091 ja 092 — Arvlemi- sed artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga	070 — Kassa
7	Aruandmiseks kohusta- tud isikute komandee- rimise ja muud kulud: a) komandeeringud art- telli üldise asjaaja- mise otstarbel	Aruanne avansside kohta	141 — Toot- miskulud	093 — Aru- andmiseks kohustatud isikud Sama
	b) toor-, abi- ja kütte- materjalide, tööriis- tade väikevahendite ostmine	Sama ja arve	031 — Toor-, abi- ja kütte- materjalide soetus ja ost või kontod 032, 033 ja 034 (vasta- vuse järele)	

3. Hankijaiga arvlemised toor- ja abimaterjalide ning teenuste alal.

Kõik arvlemised ostjaiga, tellijaiga ja hankijaiga ühiskondlikus sektoris (asutiste ja organisatsioonega) lähetatud kaupade ja tehtud tööde alal, mis reeglite kohaselt peavad toimuma mitte sularahas, vaid Riigipanga kaudu, arvestatakse kontos 060 — „Lähetatud kaubad ja tehtud tööd“. Niisugusel korral ei rakendata kontot 101.

Konto 102 — „Arvlemised tööstusliku liiduga (promsojuz)“. Selles kontos arvestatakse artelli arvlemisi oma liiduga, eriti aga:

a) sisesüsteemilisi kannanguid (organisatsiooni kõrgemaastmeliste lülide ülalpidamiseks, kaadrite ettevalmistamiseks, massiliseks kultuuritööks);

b) vastastikuseid arvlemisi ja samalinnalisi arvlemisi liiduga lepingu alusel, perioodiliste plaaniliste maksete alal;

c) arvlemisi nõudmiste alal liidu vastu;

d) juhuslikke väikesi summasid mittekaubalisel alal.

Kõik muud arvlemised kaubaliste operatsioonide alal, mis kooskõlas kehtivate seadustega tulevad korraldada Riigipanga kaudu, arvestatakse üldises korras (s. t. kontos 060).

Kannangud liidule organisatsiooni kõrgemaastmeliste lülide ülalpidamiseks, kaadrite ettevalmistamise korrastamiseks ja massiliseks kultuuritööks teostatakse kooskõlas NSVL KTK ja RN otsusega 17/XII 1933 kindlates protsentides realiseeritud toodete tootmis-omakuludest ja need lisatakse juure toodete või tehtud tööde kommerts-omakulule.

Mahaarvutised kaadrite ettevalmistamise korrastamiseks ja massiliseks kultuuritööks ei või ületada äärmuslikke piire, mis iga aasta kohta määratakse kindlaks üleliiduliste kooperatiiv-keskuste poolt kokkuleppel NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadiga.

Artelli maksed liidule sisesüsteemiliste mahaarvutiste alal kumuleeritakse artelli vormiliste kohustustega, millistele lisatakse juure üldkoosoleku otsuse kinnitatud ära kiri.

Igas kvartaalis artell esitab liidule arvlemise, mis sisaldab andmeid toodete valmistamise kohta, toodete realiseerimise kohta

tootmis-omakulu alusel ja ülalnimetatud otstarbeiks liidule kuuluvate summade mahaarvutamise kohta.

Mahaarvutiste arvlemine võiks näitlikult olla koostatud järgmisel kujul:

1. kvartaalis on valmistatud tooteid
tootmis-omakulu alusel Rbl. . . .
 2. Samas kvartaalis on realiseeritud tooteid
väljamishinnaga „
 3. Realiseeritud toodete tootmis-omakulu on . . . „ . . .
 4. Realiseeritud toodete tootmis-omakulust kuulub mahaarvutamisele:
 - a) organisatsiooni kõrgemaastmeliste lülide ülalpidamiseks . . . protsenti, mis moodustab „ . . .
 - b) kaadrite ettevalmistamise korrastamiseks, massiliseks kultuuritööks ja teaduslikuks uurimistööks protsenti, mis moodustab „
-
- Kokku Rbl. . . .

Konto 103 — „Arvlemised Rahanduse Rahvakomissariaadi organeiga“. Selles kontos arvestatakse arvlemisi Rahanduse Rahvakomissariaadiga iga liiki maksude ja sissemaksete alal, välja arvatud tulumaksu arvel avansina sisse makstud summad, mis arvestatakse kontos 125 — „Arvlemised Rahanduse Rahvakomissariaadi organeiga tulumaksu-kontosse sisse makstud avansside alal“. Rahanduse Rahvakomissariaadi organeile kuuluvate maksete iga liigi kohta avatakse eraldane konto-kaart vorm Nr. 259 järele. Üksikutel kaartidel arvestatakse eriti järgmisi arvlemisi RR organeiga:

1. Arvlemine käibemaksu alal.
2. Arvlemine artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga tulumaksu alal.

3. Arvlemine artelli liikmete, töölise ja teenijaiga kultuuri-maksu alal.

4. Arvlemised massiliste laenude maksete alal.

Konto kreditiisse kantakse maksete summad, mis kuuluvad RR organeile, deebetisse kirjendatakse summad, mis on RR organeile tasutud või üle kantud.

Konto 104 — „Arvlemised mitmesuguste deebitoride ja kreditoridega“. Käesolevas kontos arvestatakse arvlemisi kõigi muude deebitoride ja kreditoridega. Eriti rakendatakse seda kontot arvlemisel artellide jagunemise ja liitumise puhul, arvlemisel vastastikuse kindlustuse kassaga ja muude deebitoride ja kreditoridega, kelle suhtes arvestamine ei toimu kontodes 101—103.

Erikaardile asetatakse arvlemised raiskamiste ja omastamiste alal, mille kohta on vaja eraldi andmeid perioodiliste ja aasta-aruannete koostamiseks.

Konto 105 — „Vaieldavad nõudmised“. Vaieldavaiks nõudmisteks loetakse summad, milliste kohta vaidlused on antud kohtu või vahekohtu lahendada. Kui vaieldavate nõudmiste asi on antud kohtu või vahekohtu lahendada, siis vaieldavate võlgade summad kantakse kontodest: 101 — „Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga“ ja 104 — „Arvlemised deebitoride ja kreditoridega“ kontosse 105 — „Vaieldavad nõudmised“.

Juhtumil, kui nõudmine lükatakse tagasi, kahjud vaieldavate nõudmiste asjus kohtu või vahekohtu otsuse alusel kantakse täies ulatuses maha konto 212 — „Kasumid ja kahjumid aruandeaastal“ — kaudu.

Deebitoride ja kreditoridega arvlemiste arvestuse põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendamiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Isikuliste jalatsite remondi ja riiete õmblemise töökäsundi täitmisele võtmisel saadud avansid	Kviitung	070 — Kassa	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami-seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
2	Tööde tegemine saadud avansside arvel (väljamishind)	Töökäsund, arve või muud dokumendid	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga	182 — Tehatud tööde ja teenuste realiseering
3	Täiendava makse saamine tehtud töö eest lõpparvestise tegemisel	Kviitung	070 — Kassa	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga
4	Valmistoodete läheta-mine lepingus ettenähtud perioodilise makse tingimusega	Faktuur-arve	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga	181 — Valmistoodete realiseering
5	Lepingu tingimuste kohaselt perioodilise makse saamine müüdud kauba eest	Panga väljakirjutis	081 — Arvelduskonto Riigipangas	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga
6	Juurearvestis liidu kasuks liidu aparaadi ülalpidamise ja kultuuri-fondi heaks mahaarvamiste teostamiseks	Arveldus	201 — Hulgi-müügi käibekulud	102 — Arvlemised töös-tusliiduga
7	Mahaarvamiste tasumine tööstusliidule	Korraldus-leht	102 — Arvlemised töös-tusliiduga	081 — Arvel-duskonto Riigipangas
8	Käibemaksu ja mitte-kaubaliste operatsioonide maksu kindlaksmääramine	Arveldus maksu alal	203 — Käibemaks	103 — Arvlemised RR organeiga
9	Maksude tasumine	Korraldus-leht	103 — Arvlemised RR organeiga	081 — Arvel-duskonto Riigipangas
10	Materjalide saabumine enne arve tasumist	Faktuur-arve	031 — Toor-, abi- ja küttematerjalide soetus ja ost	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga
11	Faktuur-arve tasumine	Korraldus-leht	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga	081 — Arvel-duskonto Riigipangas

Järjek. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
12	Kohtu või vahekohtu lahendada antud vaieldavate nõudmiste loetelu	Läbikanne	105 — Vaieldavad nõudmised	101 — Arvlemised ostjate, tellijate ja hankijaiga 104 — Arvlemised mitmesuguste deebitoride ja kreditoridega
13	Nõude tagasilükkamise puhul vaieldavate nõudmiste mahakirjutamine	Kohtu või vahekohtu otsus	212 — Kasumid ja kahjumid aruandeaastal	105 — Vaieldavad nõudmised

XI. KULUD TULEVASTE ARUANDEPERIOODIDE ARVEL

Konto 110 — „Tulevaste aruandeperioodide kulud“ — on määratud niisuguste kulude arvestamiseks, mida ei saa liita toodete omakuluga või kanda antud aruandeperioodi kuluks, sest et need kuuluvad artelli tulevase tegutsemise järku.

Niisugusteks kuludeks on:

a) suure jooksva remondi kulud, mis jaostatakse ja arvatakse kogu aasta toodangu omakulu hulka, kuigi faktiliselt on tehtud ühel-kahel kuul

b) karjääride avamine, turbarabade ekspluateerimise eeltööd, mis on arvestatud aasta või koguni rea aastate kohta;

c) ettemakstud rent jms.

Turbatööstuses kapitaal-investeeringud, mis ei anna lisa põhivahendeile ja mis kustutatakse turbatoodangu omakulu hulka arvamise teel mitme aasta jooksul, esialgu arvestatakse kontos 02 — „Kapitaalinvesteeringud“. Kõik turbarabade ekspluateerimise ettevalmistamisel tehtud kulud, mis on koondatud kontosse 02, siiratakse nende lõpetamisel kontosse 110 — „Tulevaste aruandeperioodide kulud“.

Sellesse kontosse koondatud kulud kantakse maha võrdsetes osades neil aruandmise tähtaegadel, milliste kohta need on ette nähtud.

XII. ERALDATUD VAHENDID

Eraldatud vahendeiks, s. t. vahendeiks, mis kuuluvad ettevõttele, kuid mis ei võta osa antud ettevõtte majanduslikust käibest, on: väärtpaberid, osamaksud oma ala liidus, erihoiused Kaubapangas, sisesüsteemilised erihoiused ja laenud, avansid tulumaksu alal, mis on makstud Rahanduse Rahvakomissariaadi kassadesse, maksed pikalaenufondi, täiendavad tasud, mis artelli liikmeile makstakse välja aruandeaasta kasumi arvel. Eraldatud vahendite põhiarvestust peetakse pearaamatu kontos 12 — „Maksud, mahaarvamised ja muud eraldatud vahendid“. Abiarvestust peetakse kaartidel vorm Nr. 259 eraldaselt vahendite iga liigi kohta.

Konto 121 — „Väärtpaberid“ — on määratud artelli kuuluvate riigilaenude obligatsioonide, samuti ka nende omandamiseks tehtud maksete (säästukassade ajutised kviitungid) arvestamiseks. Väärtpaberid arvestatakse nende soetamisväärtuse alusel. Massiliste laenude obligatsioonid, mis kuuluvad artelli liikmeile, töölistele ja teenijaile, selles kontos ei arvestata. Need obligatsioonid tulevad säästukassadest saabumisel anda viivitamatult edasi artelli liikmeile, töölistele ja teenijaile ning juhul, kui need pole kohal, anda säästukassasse hoiule.

Iga väärtpaberi liigi kohta avatakse eraldane kaart. Neile kaartidele märgitakse väärtpaberi nimetus, seeria number, obligatsiooni number, nominaal-hind ja ostuhind.

Massiliste riigilaenude obligatsioonid, mis kuuluvad artelli liikmeile, töölistele ja teenijaile arvestatakse bilansi all.

Juhul, kui väärtpaberid ostetakse erifondide arvel, ostetud väärtpaberite väärtus debiteeritakse kontosse 121 — „Väärtpaberid“ ja krediteeritakse kontosse 081 — „Arvelduskonto Riigipangas“. Üheaegselt sellega väärtpaberite väärtuse võrra vähendatakse erifondid ja suurendatakse põhikirjafond (konto 154 deebet ja konto 151 kredit).

Konto 122 — „Osamaks liidus“ — on määratud artelli poolt oma liidule osamaksu arvel tehtavate maksete arvestamiseks. Liidu põhikirja kohaselt artell on kohustatud loovutama

oma liidule 20 protsenti oma osamaksufondist, ja Üleliidulise Metsatööstusliku Kooperatsiooni Liidu süsteemis — 15 protsenti.

Konto 123 — „Erihoiused Kaubapangas“ — on määratud jooksvate sihthoiuste arvestamiseks, mis artelli liikmete peakoosoleku otsuse põhjal on paigutatud Kaubapanka ringivate vahendite ülejääkide mobiliseerimise korras või oma kapitaalinvesteeringute finantseerimiseks. Hoiuste jäägid peavad alati tõendatud olema Kaubapanga väljakirjutiste või teadistega.

Konto 124 — „Sisesüsteemilised erihoiused“ — avatakse nende hoiuste arvestamiseks, mis artelli liikmete peakoosoleku otsuse põhjal on liidu kasuks sisse makstud mitmesuguseiks eesmärgeks.

Konto 125 — „Arvlemised Rahanduse Rahvakomissariaadi organeiga tulumaksu kontosse sisse makstud avansside arvel“. Selles kontos arvestatakse avansse, mis Rahanduse Rahvakomissariaadi organite kassasse on sisse makstud tulumaksu arvel. Kooskõlas „ühiskonnastatud sektori ettevõtete tulumaksu määruse“ § 4 (NSVL RN otsus 17. detsembrist 1937. a., S. K. 1938. a. Nr. 1, paragr. 2), tootmise ja kaubanduslik-mittekaubalisel alal tegutsevad tööstusliku kooperatsiooni artellid maksavad tulumaksu vastavalt nende kasumi suurusele järgmiste normide alusel*):

Kasumi suurus protsentides toodangu kommerts-omakulust	Maksu määr protsentides maksustatavast kasumist	Kasumi suurus protsentides toodangu kommerts-omakulust	Maksu määr protsentides maksustatavast kasumist
Kuni 8	23,5	Üle 24 kuni 28	50,0
Üle 8 kuni 12	30,0	„ 28 „ 32	55,0
„ 12 „ 16	35,0	„ 32	55 protsenti kasumi summast, mis on 32 protsenti kommerts-omakulust, ja 90 protsenti kasumi sellest osast, mille võrra kasum ületab selle summa
„ 16 „ 20	40,0		
„ 20 „ 24	45,0		

*) Tulumaksu määr, arvutamise viis ja tasumise kord ENSV-s on toodud ENSV Teatajas 1941, 21, 270 ja 1941, 40, 606 (viimaste kohaselt on tulumaksu määraks 30% bilansijärgsest kasumist).

Rentaabluse protsent, s. t. kasumi protsent, mis võetakse aluseks tulumaksu määra kindlakstegemisel, leitakse artelli toodangu realiseerimisel saadud kasumisumma ja kommerts-omakulu põhjal arvatud realiseeringu käibesumma protsendilise suhtena.

Kommerts-omakuluna tuleb mõista toodete või tööde omakulu pluss nende realiseerimiskulud (käibekulud) ja kannangud kõrgemaastmeliste lülide kasuks miinus tulud, mis lahutatakse kommerts-omakulust. Teiste sõnadega — realiseeritud toodete kommerts-omakulu on realiseeringu käive, mis on arvatud müügihindade põhjal (Järgmiste kontode kredit: 181 — „Valmistoodete realiseering“ ja 182 — „Tehtud tööde ja teenuste realiseering“), lahutades sellest kasumi-käibemaksu, samuti ka eelarvelised ja eri-juurehindlused, kui need on arvatud müügihindade hulka. Juurearvestised kõrgemaastmeliste lülide kasuks kaadrite ettevalmistamise ja kultuuriliste ürituste (kultuurifondi) jaoks, samuti kannangud kõrgemaastmeliste lülide ülalpidamiseks kuuluvad, nagu eelpool üteldud, kommerts-omakulude hulka.

Näide:

1. Tootmis-omakulu	Rbl. 120 000
2. Käibekulud (miinus tulud, mis lahutatakse kommerts-omakulust)	„ 30 000
3. Kommerts-omakulud	„ 150 000
4. Käibemaks	„ 19 500
5. Realiseeringu kasum (konto 181 ja 182)	„ 40 500
6. Müügiväärtus	„ 210 100

Rentaabluse protsent toodud näites on:

$$\frac{\text{Kasum}}{\text{Kommerts-omakulu}} = \frac{40\,500 \times 100}{150\,000} = 27 \text{ protsenti.}$$

Järelikult maksu-määr on 50 protsenti.

Artell on kohustatud tulumaksu arvel kvartaalide viisi teostama avansi makseid möödunud kvartaali faktilise kasumi alusel. Lõplik arvlemine RR organeiga tulumaksu alal aruandeaasta kasumist teostatakse järgmise aasta algul pärast lõppbilansi koostamist.

Kontosse 125 debiteeritakse RR organeile sissemakstud tulumaksu avansi summad ja krediteeritakse lõplikul arvlemisel tulumaksuks arvatud aastasummad.

Konto 126 — „Maksed pikalaenufondi aruandeaasta kasumeist“. NSVL KTK ja RN otsuse põhjal 17/XII 1933. a. „Tööstusliku kooperasiiooni kapitaal-ehitustegevuse ja käibevahendite finantseerimise ning sisemiste kannangute korra kohta teostavad tööstuslikud artellid kannanguid kasumist süsteemi pikalaenufondi (FDK). Selle fondi vahendid hoitakse Kaubapangas ja võetakse kasutamisele kõrgemaastmeliste lülide korraldusel (tööstusliit, tööstusnõukogu ja kooperatiiv-keskused).

Artell on kohustatud kvartaalide viisi teostama — kvartaalibilansi kasumist kannanguid avansina pikalaenufondi kontosse Kaubapanga kohalikus kontoris. Kvartaali maksete suurus määratakse kindlaks kooskõlas ülalnimetatud seadusega. Lõpparvlemine kannangute alal teostatakse möödunud aasta kasumi jaostamise puhul. Pikalaenufondi avansisummad arvestatakse konto 126 deebetis. Järgmise aasta algul kasumi jaostamise puhul need summad kantakse selle konto krediti kaudu kontosse 211 — „Kasumid ja kahjumid aastail enne aruandeaastat“. Neil juhtudel, kui aasta kasumist kannangute arvlemisel ilmneb aasta jooksul toimunud ülemaksmine pikalaenufondi, siis rohkem-makstud summad jäävad avansina konto 126 deebetisse järgmise aasta kasumist kannangute arvel.

Konto 127 — „Täiendavad tasud artelli liikmeile aruandeaasta kasumi arvel“. Kooskõlas NSVL RN otsusega 27. jaanuarist 1936. a. artelli liikmete üldkoosolekul on õigus artelli kasumist kuni 20% jaotada artelli liikmeile täiendavaks tasuks. Kvartaalibilansi alusel, mis on esitatud liidule ja kinnitatud artelli liikmete peakoosoleku poolt, artelli juhatus võib artelli liikmeile välja anda täiendavate tasude arvel avanse aruandeaasta kasumist, kuid mitte üle 14% bilansijärgsest kasumist, arvates sellest maha tulumaksu ja ÜMKL süsteemis ka kannangud pikalaenufondi. Täiendavate tasude kogusumma jaostatakse artelli üksikute liikmete vahel proportsionaalselt nende töötasuga. Kasumi arvel artelli liikmeile makstavate täiendavate tasude lõplik arvlemine toimub järgmise aasta algul artelli aasta-kasumi jaostamisel.

Kasumi arvel artelli liikmeile aasta jooksul antud täiendavate tasude avansid järgmise aasta algul lõppbilansi alusel kogu aasta kasumi jaotamisel suletakse kontoga 211 — „Kasumid ja kahjumid möödunud aastate eest“, kui kasumist eraldatud summa katab täielikult need avansid.

Kui aastaaruande järele kasumi jaotamisel selgub, et artelli liikmeile täiendava tasuna väljamaksmisele kuuluv summa on väiksem neile väljamakstud avansside summast, siis rohkemakstud osa peetakse kinni artelli liikmete töötasust.

Artelli liikmete vahel ei ole lubatud ära jaotada üle 20% kasumist.

Eraldatud vahendite arvestuse põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendamiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Väärtpaberite soetamine Riigipanga kaudu	Korraldusleht	121-Väärtpaberid	081-Arvelduskonto Riigipangas
2	Osamaksude ülekandmine liidule	Sama	122-Osamaks liidus	Sama
3	Avansside ülekandmine tulumaksu-kontosse	Sama	125-Arvlemised RR organeiga tulumaksu-kontosse sissemaksitud avansside arvel	Sama
4	Kvartalide viisi aruandeaasta kasumist pikalaenufondi heaks ülekandmine Kaubapanka	Korraldusleht	126-Maksed pikalaenufondi kasumi alal aruandeaasta eest	Sama
5	Täiendava tasu juurearvestis artelli liikmeile kasumi arvel kvartaalbilansi alusel	Aruanne	127-Täiendavad tasud artelli liikmeile aruandeaasta kasumi arvel	091-Arvlemised artelli liikmeiga

Märkus. Raamatupidamise kirjendid lõpparvlemiste kohta tulumaksu, pikalaenufondi maksete ja artelli liikmeile täiendavate tasude alal on toodud peatükk XXI — „Kasumid ja kahjumid“.

XIII. TÖÖTASU

Konto 131 — „Töötasu“. Selle konto ülesandeks on artelli liikmete ja palgatud tööliste ning teenijate töötasuks (põhi- ja täiendava) tehtavate kulude arvestamine ning kontrollimine. Töötasufondide ärakulutamine peab olema täielikus kooskõlas tootmisprogrammi täitmisega ja koosseisudega, töötasu normidega ja fondidega, mis on registreeritud RR kohalikes organeis ja kinnitatud kehtivas korras.

Töötasude-fondi arvatakse järgmised töötasu kulude liigid:

A. Põhitöötasud (põhiteenistustasu)

1. Töötasu, juurearvestised, tariifimäärade järele töötatud aja eest, palga järele, tükitöö (otseselt tasutava või progressiivselt premeeritava) järele või keskmise töötasu alusel.

2. Tükitöötasu.

3. Lisa raskete tööolude eest (tervisele kahjulik, ohtlik ja raske töö).

4. Lisa klassi alusel (juuremaksud kvalifitseeritud tööliste, kes teostavad alama kvalifikatsiooniga töid).

5. Lisa väljateenitud aastate eest.

6. Juuremaks tükitööliste ühenduses töötingimuste muutumisega.

7. Preemiad plaani täitmise ja ületäitmise eest, kindlaksmääratud mihuslike näitajate saavutamise, praagi protsendi alandamise, omakulu vähendamise, seisakute arvu vähendamise, küttematerjalide, elektrienergia, toor- ja abimaterjalide kokkuhoiu, sisseseadete säilitamise eest jne.

8. Preemiad, mis kooskõlas NSVL KTK ja RN otsusega 17/VI 1935. a. makstakse fondist juhtiva aparadi premeerimiseks (ei ole rakendatav artellides).

9. Protsendiline tasu (protsent käibest jms.) — hoolimata sellest, kas seda makstakse tariifinormide täiendusena või põhitöötasu näol.

10. Juuremaks ületunnitöö eest.
11. Juuremaks öötööle.
12. Lisatasu brigadiiridele brigadide töö organiseerimise eest.
13. Tasu tööõpilaste õpetamise eest tööstuses.
14. Juuremaks töötamise eest kaugetes kohtades.
15. Tasu seisakute eest, mis pole tekkinud töölise süü läbi.
16. Tasu töö sunnitud katkestamise eest — kooskõlas kehtivate seadustega (välja arvatud juhtumid, mis kuuluvad täiendava töötasu hulka).
17. Honorar kirjandusliku töö, loengute jm. eest, tasu eriliste ülesannete, teenuste ja tööde eest (konsulteerimised, ekspertiis, projektide ja eelarvete koostamine, majapidamistöde tegemine jne.).
18. Tööõpilaste töötasu täies ulatuses hoolimata selle finantseerimise allikaist (ekspluatatsioonivahendite ja kaadrite ettevalmistamiseks eriliste assignatsioonide arvel jm.).
19. Töötasu töölistele, kes töötavad hobustega, mis ei kuulu majandusettevõttele (hobusemehed ehitustegevuses, samuti töölistel kas oma või kolhoosi hobustega metsavedudel ja teistel tööaladel). Kui vedajate tasu arvestamise algdokumendis pole eraldi näidatud töötasu, siis arvatakse töötasuks 50% ja progressiivse premeerimise puhul — 60% kogu summast.

B. Täiendavad töötasud (täiendav teenistustasu)

1. Tasu alaealistele tööst vabastatud tundide eest.
2. Tasu imetavatele emadele töö katkestamise puhul.
3. Tasu tööaja eest, mis on kulutatud riiklike ja ühiskondlike ülesannete täitmisel ja sõjaväelistel kordamisõppustel viibimisel — kooskõlas kehtivate seadustega.
4. Puhkuse-tasu.
5. Sõidukulu puhkuse-paika ja tagasi sõitmisel neile töötajaile, kes töötavad kaugetes kohtades või Kauges Põhjas.
6. Kompensatsioon kasutamata puhkuse eest.
7. Toetused puhkepäevadeks.
8. Tasu ettevõtete (asutiste) töötajaile, kes on komandeeritud õpinguile õppeasutistesse ja kes kuuluvad edasi ettevõtte (asutise) nimestikulisse koosseisu.

9. Kehtivates seadustes ettenähtud juhtumeil tasuta osutavate kommunaalsete teenuste, tasuta antavate ainete ja esemete väärtus (kivisüsi, mis antakse kaevandustöölisele, palgalisand arktikas töötajaile, vili kombainitöölisele).

10. Rahalised kompensatsioonid seaduse või lepingu eeskirjadega ettekirjutatud, kuid loonus mitte antavate korterite ja kommunaalsete teenuste eest.

Põhi- ja täiendava töötasu arvestamine toimub mitmelahtri- listel kaartidel (vorm 260). Kummagi kohta neist kahest töötasu liigist avatakse eraldane kaart alajaotustega konto deebetis kõikide kulude kohta töötajate kategooriate järele:

1. Töölised (isikud, kes tegutsevad otseselt tootmises).
2. Noorem teenindav personaal (NTP).
3. Insener-tehnilised töötajad (ITT).
4. Teenijad.
5. Õpilased.

Konto deebetisse töötajate iga kategooria järele kirjendatakse summad, mis arvlemis-makse-lehe (palgalehe) järele on määratud artelli liikmeile, tööliste ja teenijaile.

Kõik summad, mis on kirjendatud konto 131 — „Töötasud“ deebetisse, kantakse iga kuu sellest kontost tootmise, tootmis- kulude jt. kontodesse vastavalt töötajate tööjõu rakendamispai- gale. Kuu lõpul antud kontos ei tohi olla mingit jääki. See konto osutub seega statistilis-jaotamise kontoks.

Eraldastel kaartidel arvestatakse kulud töötasu alal personaali- le, kelle koosseis, palgamäärad ja töötasu-fondid on registreeri- tud Rahanduse Rahvakomissariaadi kohalikes organeis.

Konto 132 — „Juurearvestised töötasudele“. Selle konto deebetis arvestatakse järgmisi kulusid:

A. Juurearvestised töötasudele

1. Kannangud sotsiaalkindlustuseks:
 - a) tööstusliku kooperatsiooni-süsteemi vastastikuse kind- lustuse kassasse;
 - b) riikliku sotsiaalkindlustuse kassasse.
2. Kannangud NSVL KTK ja RN 17/XII 1933. a. otsuse ko- haselt kaadrite ettevalmistamiseks, massiliseks kultuuritööks ja teaduslikuks uurimistööks (artelli kultuurifondi).

B. Töökaitse kulud

1. Eriotstarbeline rõivastus, selle puhastamine ja parandamine.
2. Eritoitlustus (neutraliseerivate ainete, nagu piim, või jms. väärtus mis antakse töölistele tervislikult kahjulikes tööstustes).
3. Tehnilised vahendid julgeoluks (masinatele, tööpinkidele, töstemehhanismidele igasuguste varje- ja kaitseseadeldiste jms. ehitamine ja korrashoid).
4. Töötervishoid (pesunõude, dušside korraldamine, käterätide pesemine, veekeetjate, joogiveepaakide, kahjulike eristumiste vältimiseks isolatsiooni jm. korraldamine).
5. Tootmisruumide ventilatsioon.
6. Arstiabi.

C. Kulud töötajate kutsumise ja ümberpaigutamise (selle hulgas hooajatööliste kohaletoomine) alal

Kõik kulud, mis on arvestatud konto 132 deebetis, kantakse sellest kontost kuu lõpul maha proportsionaalselt põhitöötasuga neisse kontodesse, kuhu on kirjendatud nende töötajate põhitöötasu, kelle tasuga on ühenduses juurearvestised.

Väikese liikmete arvuga ja mittekeeruka tootmisteggevusega artellides arvestamistöö lihtsustamiseks lubatakse jätta rakendamata kontod 131 — „Põhitöötasu“ ja 132 — „Juurearvestised töötasudele“. Niisugusel korral põhi- ja täiendav töötasu kantakse arvlemis-makse-lehe (palgalehe) alusel otseselt tööjõu rakendamispäiga kontodesse (tootmiskontode, tootmiskulude ja vastavuse järele teiste kontode deebetisse ning kontode 091 ja 092 — „Arvlemised artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga“ kreditisse).

Niisuguseil juhtumel kontroll töötasude-fondi kulutamise üle teostatakse arvlemis-makse-lehtede alusel, võrreldes neid kinnitatud koosseisuliste nimistutega ja tööplaanidega. Andmed personaali arvu ja kategooriate kohta, mis on vajalikud aruannete koostamiseks, saadakse arvlemis-makse-lehtedest väljavaliku korras.

Arvlemis-makse-lehed mõlema arvestusvariandi juures tulevad koostada eraldaselt: a) artelli liikmeile ja b) palgatud töö-

listele ja teenijaile. Igal lehel kõik töötajad grupeeritakse kategooriate järele (Töölised, NTP, ITT, teenijad ja õpilased).

Töötasu arvestuse tüüpilised operatsioonid ja kontode korrespondeering

Järjek. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendamiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Töötasu arvestamine: a) artelli liikmeile b) artelli mitteliikmeile	Arveldusmakseleht	131 — Töötasu Sama	091 — Arvlemised artelli liikmeiga 092 — Arvlemised tööliste ja teenijaiga
2	Töötasu jaostamine tööjõu rakendamispaiakade järele: a) tootmises tegutsevaile töölistele ja õpilastele b) ITT, NTP ja teenijaile, kes teenindavad tööstust c) töötajaile, kes teenindavad jaemüüki	Memoriaalorder või grupeerimise aruanne Sama Sama	041 — Tootmine 042 — Abi-tootmine 02 — Kapitalinvesteeringud (põhitöötasu) 141 — Tootmiskulud ja 143 — Lisakulud ehitustegevuse alal 202 — Jaemüügi käibekulud	131 — Töötasu Sama Sama
3	Sotsiaalkindlustuse maksete kindlaksmääramine töötasust (tööstusliku kindlustuse kassale ja riikliku sotsiaalkindlustuse kassale)	Arvlemine tööstusliku kindlustuse kassaga ja riikliku sotsiaalkindlustuse kassaga	132 — Juurearvestised töötasudele	104 — Arvlemised mitmesuguste deebitoride ja kreditoridega

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
4	Sotsiaalkindlustuse juurearvestiste jaostamine: a) tootmises tegutsevate töötajate töötasu alusel	Memoriaali-order	041 — Põhitootmine 042 — Abitootmine 143 — Lisakulud ehitustegevuse alal	132 — Juurearvestised töötasudele
	b) teenijate töötasu alusel	Sama	141 — Tootmiskulud ja 143 — Lisakul.ehitusel	Sama
	c) jaekaubanduslikes ettevõtetes töötajate töötasu alusel	Sama	202 — Jaemüügi käibekulud	Sama
5	Juurearvestised artelli kaadrite ettevalmistamiseks ja massiliseks kultuuritööks (kultuurifondid) — tootmistööliste põhitöötasu alusel	Juurearvestiste arvel-dus	132 — Juurearvestised töötasudele	154 — Eri-fondid — kultuurifond
6	Kultuurifondi juurearvestiste jaostamine	Memoriaali-order	041 — Põhitootmine 042 — Abitootmine	132 — Juurearvestised töötasudele

Tootmistööliste töötasu jaostamisel tööjõu rakendamispaikade järele tuleb pidada silmas, et kontosse 02 — „Kapitaalinvesteeringud“ kantakse otseselt ainult põhitöötasu, mis makstakse ehitustegevuses tegutsevaile tootmistöölistele. Samade tööliste täiendav töötasu kantakse kontosse 143 — „Lisakulud ehitustegevuse alal“.

XIV. TOOTMISKULUD

Konto 141 — „Tootmiskulud“. Selles kontos arvestatakse kõik tootmiskulud, mis ei kujuta enesest tööstuse põhi-

kulutusi ja mida ei või otseselt kanda tootmiskontosse. Niisugusteks kuludeks on: artelli aparaadi ja juhatuse kontori ülalpidamise kulud, administratsiooni ülalpidamise, valmistusjaoskondade ruumide, töökodade jm. kulud. Tootmiskulude põhiarvestust peetakse pearaamatus, abiarvestust — mitmelahtrilistel kaartidel (vorm nr. 260) või aruandelehtedel kulude järgmise lühendatud nomenklatuuri alusel, mis on nähtud ette perioodilise aruandluse vormides:

1. Töötasu: a) põhi- ja täiendav; b) juurearvestised töötasule; c) töökaitse ja töötajate ümberpaigutus.

2. Komandeeringud ja sõidud.

3. Kontori- ja kantseleikulud: posti-, telegraafi- ja telefoni- kulud.

4. Ruumide ja sisseseadete rentimine.

5. Valgustus, küte, veevarustus, kanalisatsioon, mustaveetorustik, ruumide, hoovide ja juuresõiduteede puhastamine ja korrashoidmine.

6. Masinate, tööpinkide ja muude sisseseadete korrastamine.

7. Väheväärtuslike tööriistade ja inventari kulumine (kõlvutuks muutunud inventari mahakirjutamine).

8. Põhivahendite jooksev remont.

9. Põhivahendite amortisatsioon.

10. Transpordi ja ladumise kulud (transport käitise sees, sorteerimine, ladumine jm.).

11. Kulud krediidi alal (protsentide tasumine).

12. Kindlustus, kohalikud maksud, võõraste aparaatide kaitse, tuletõrje vahendid ja korrastus.

13. Kahjud (materjalide puudujääk, viivitusmaksud, trahvid, tagatistrahvid jm.).

14. Kokku kulusid.

Kui on olemas mitu töökoda või valmistusjaoskonda, siis arvestatakse kulud iga töökoja kohta eraldaselt.

Iga kuu lõpul tootmiskulud kantakse tootmiskontosse. Tootmiskulude jaostamist toodete üksikute liikide vahel teostatakse ühel neist viisidest, mis on kirjeldatud VI peatükis „Tootmine“ (lk. 27) ja mille peab antud artelli kohta kinnitama kõrgemaastmeline liit.

Konto 142 — „Kahjud tootmisel praagi läbi“. Selles kontos arvestatakse: a) kahjud parandatavast praagist, b) kahjud parandamatust praagist. Konto deebetisse kirjendatakse: a) lõplikult väljapraagitud toodete valmistamismaksus, mis siiratakse tootmiskontost; b) kulutused praagi parandamisest, kui see on võimalik.

Töötajate süü läbi tekitatud praagi väärtus kantakse süüdlaste kontosse (konto 09 — deebet, konto 142 — kredit). Lõpliku praagi väärtus järelejäänud materjalide võimaliku kasutamise hinna alusel kantakse sissetulekuna kontost 142 vastava materjali kontosse. Konto 142 saldo kujutab endast kahju praagist, mis iga kuu lõpul kirjendatakse tootmiskontosse ja arvestatakse toodangu omakulu hulka.

Konto 143 — „Lisakulud ehitustegevuse alal“. Selle konto deebetisse kirjendatakse lisakulud ehitustegevuse alal, mida teostatakse majanduslikul teel. Lisakulude analüütilist arvestust peetakse järgmise lühendatud nomenklatuuri järele:

1. Täiendav töötasu tootmistöölistele.
2. Juurearvestised tootmistööliste töötasule.
3. Töökaitse ja tehnilised vahendid julgeoluks.
4. Muud kulud tööjõu alal.
5. Mitmesugused lisakulud ehitustegevuse alal.
6. Haldus-majanduslikud kulud.

Iga kuu kantakse lisakulud kontost 143 — „Lisakulud ehitustegevuse alal“ kontodesse 021 — „Ehitus- ja montaažtööd“ ja 023 — „Kapitaalremont“ — proportsionaalselt ehitus-montaažtööde ja kapitaalremondi töödega.

Tootmiskulude ja ehitustegevuse kulude tüüpilised operatsioonid ning kontode korrespondeering on toodud peatükkides IV — „Kapitaalinvesteeringud“ ja VI — „Tootmine“.

XV. FONDID

Konto 151 — „Põhikirjafond“. Põhikirjafondi kujundamise allikaiks on:

a) artelli liikmete sisseastemaksud, mis on nähtud ette põhikirjas 25 protsendi suuruses osamaksust (tagastamata osa osamaksust);

b) kannangud eelmise aasta kasumist artelli liikmete peakoosoleku poolt määratud suurus, kuid mitte vähem artelli põhikirjas ettenähtud normist (35 protsenti jaostatava kasumi summast);

c) riiklikelt ja teistelt organisatsioonidelt tasuta saadud põhivahendite väärtus;

d) artelli liikmete ühiskonnastatud varanduse väärtus osas, mis kooskõlas põhikirjaga on arvatud põhikirjafondi.

Põhikirjafondi suurendamiseks kantakse sinna samuti erifondide arvel soetatud põhivahendite väärtus ja tulud põhivahendite likvideerimisest.

Konto 152 — „Osamaksufond“. Osamaksufond kujuneb artelli liikmete osamaksudest. Artelli liikmete osa- ja sisseastemaksud on määratud kindlaks artelli liikme esimese artellis töötamise aasta 2½ kuu keskmise töötasu suurus. Kindlaksmääratud maksust arvatakse sisseastemaksuna 25 protsenti põhikirjafondi ja 75 protsenti osamaksufondi. Osamaksu suuruse määrandamisel artelli liikme keskmise töötasu hulka ei arvata täiendavaid tasusid, mida saadakse kasumi jaotamisest. Uudselt artelli liikmeks astunute osamaksu ja sisseastemaksu täpne suurus tehakse kindlaks ühe aasta möödumisel artelli astumise päevast.

Osa- ja sisseastemaksu kindlakstehtud määr ei kuulu edaspidi ümberhindamisele ei suurendamise ega vähendamise suunas hoolimata artelli liikme töötasu muutumisest.

Kindlaksmääratud osa- ja sisseastemaksu tasumine toimub igakuiste kinnipidamiste näol artelli liikme töötasust. Kinnipidamiste määraks on keskmiselt 3 protsenti artelli kohta, kusjuures on rakendatavad erinevused sõltuvalt artelli iga liikme majanduslikust olukorrast. Osamaksuks kinnipidamiste differentseeritud määrad paneb kehtima artelli liikmete üldkoosolek. Kui artelli liige on tasunud osamaksu 2½-kuise töötasu suurus, lõpetatakse temalt osamaksu arvel edaspidiste maksete võtmine hoolimata artelli liikme töötasu suuruse muutumisest.

Konto 153 — „Amortisatsioonifond“. Selles kontos arvestatakse kindlaksmääratud aastanormide piires tehtud kannanguid põhivahendite amortiseerimiseks. Tööstuslikus koöperatsioonis rakendatavad amortisatsiooninormid on toodud lk. 86.

Tööstusliku kooperasiiooni artellides on amortisatsioonifond määratud artellidele kuuluvate põhivahendite kapitaalremontide finantseerimiseks.

Transport-artellides võib amortisatsioonifondi kasutada peale selle veel hobuste koosseisu taastamiseks selle uuendamise teel.

Kannanguid amortisatsiooniks teostatakse lähtudes eksploateerimisel olevate põhivahendite alghindamisest (algväärtusest). Tegevuses mitte olevaid põhivahendeid ei amortiseerita.

Tootmistegevusse rakendatud põhivahendite amortisatsioonisummade eraldamist teostatakse iga kuu. Teiste vahendite amortiseerimine võib toimuda üks kord aastas enne aasta-lõppbilansi koostamist.

Tööstusliku tootmissihitusega põhivahendite väärtuse alusel eraldatavad amortisatsioonisummad kantakse tootmiskulude kontosse. Sotsiaal-kultuurilise sihitusega põhivahendite amortisatsioonisummad kirjendatakse vastavate erifondide kontode deebetisse.

Amortisatsioonifondi arvestus toimub umbisikuliselt, ilma alajaotusteta üksikute põhivahendite objektide jaoks.

Konto 154 — „Erifondid“. Erifondide hulka kuuluvad: a) artelli liikmete olukorra parandamise fond, b) kaadrite ettevalmistamise, massilise kultuuritöö ja teadusliku uurimise korrastamise (kultuuri-) fond ja c) premeerimise fond.

Artelli liikmete olukorra parandamise fond moodustatakse artelli liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud suuruses kasumist mahaarvamiste teostamise teel määradel, mis on kinnitatud artelli liikmete peakoosoleku poolt. Seda fondi kasutatakse artelli liikmete korteriolude parandamiseks uute hoonete ehitamise, eluruumide soetamise ja remonteerimise teel, ühiskondliku toitlustuse organiseerimiseks ja muudeks korrastusteks artelli liikmete, tööliste ja teenijate majandusliku heaolu alal. Siin arvestatakse ka vahendeid, mis on määratud lasteasutiste finantseerimiseks.

Kaadrite ettevalmistamise, massilise kultuuritöö ja teadusliku uurimise korrastuse (kultuuri-) fond moodustub erelistest juurearvestistest 1,5 protsendi ja ÜMKL süsteemis — 4 protsendi ulatuses otseselt tootmistegevuses olijate töötasust, kusjuures need juurearvestised

liidetakse toodete tootmis-omakuluga. Peale selle on kultuuri-fondi allikaks veel kannangud kasumist — määral, mis on kinnitatud artelli liikmete üldkoosoleku otsusega.

Artelli liikmete premeerimise fond moodustub eelmise aasta kasumist eraldatavaist summadest, mille suurus on kinnitatud artelli liikmete peakoosoleku otsusega. Sellest fondist võivad saada preemiaid artelli liikmed ja palgatud töölised ning teenijad: a) mitte vähem kui poole aasta jooksul tootmisülesannete süstemaatilisel üle normi täitmise eest; b) töös erilise algatuse avaldamise ja ratsionaliseerimiseks väärtuslike ettepanekute esitamise eest; c) artelli majanduslikust juhtimisest aktiivse osavõtu ja töös ning tootmises muude saavutiste ja teenuste osutamise eest.

Kõigil erifondidel on kindlad sihtülesanded, seepärast võib fondidest teha kulutusi ainult kindlaiks eriotstarbeiks artelli liikmete peakoosoleku poolt kinnitatud plaanide ja eelarvete piires.

Fondide arvel tehtud kulud kantakse otseselt vastavate fondide deebetisse.

Erifondide põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering on esitatud põhivahendeid ja kapitaalinvesteeringuid käsitlevais peatükis.

Järgnevas toome täiendavalt rea tüüpilisi operat ioone ja kontode korrespondeeringu põhikirja-, osamaksu- ja amortisatsiooni-fondi alalt.

Fondide arvestuse põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjen-damiseks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Kannangud fondidesse lõppenud aasta kasu-mist	Liikmete peakoosole-ku otsus	211 — Kasu-mid ja kah-jumid ja kah-jumid aas-tail enne aruande-aastat	15 — Fondid

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
2	Põhikirjafondi suuren- damine erifondide arvel ostetud või ehitatud põhivahendite väärtuses	Saateleht ja akt põhiva- hendite vas- tuvõtu koh- ta ja läbi- kanne	154 — Eri- fondid	151 — Põhi- kirjafond
3	Artelli endisile liik- meile osamaksude taga- simaksmine pärast põhi- kirjas ettenähtud täht- aega	Teadaanded ja kuluorder	152 — Osa- maksufond	070 — Kassa
4	Kolme aasta jooksul pärast tähtaja möödu- mist endiste liikmete poolt väljavõtmata jäe- tud osamaksude artelli tuluks arvamine	Artelli juha- tuse otsus	152 — Osa- maksufond	212 — Kasu- mid ja kah- jumid aru- andeaastal
5	Amortisatsioonilised kannangud vahendite väärtusest :			
	a) tööstuslikelt põhiva- hendeilt	Amortisat- sioonisum- made arves- tuse aruanne	141 — Töös- tuskulud	153 — Amor- tisatsiooni- fond
	b) jaemüügi-ettevõtete põhivahendeilt	Sama	202 — Käibe- kulud	Sama
	c) sotsiaal-kultuurilise sihitusega põhiva- hendeilt	Sama	154 — Eri- fondid	Sama
6	Põhivahendite kapitaal- remondi kulude kustu- tamine	Läbikanne	153 — Amor- tisatsiooni- fond	023 — Kapi- taalremont

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
7	Erifondide arvel põhi- vahendite hulka mitte arvatavate esemete soe- tamine: 1. läbikanne	Arve, saate- leht	034 — Inst- rumendid ja majapida- misinventar, mis ei arva- ta põhiva- hendite hulka	070 — Kassa 081 — Arvel- duskonto Riigipangas jm.
	2. läbikanne (samas summas)	Memoriaali- order	154 — Eri- fondid	151 — Põhi- kirjafond

XVI. JUUREHINDLUS KAUPADELE JAEMÜÜGI- ETTEVÕTTEIS

Jaemüügi-ettevõtteisse (kauplused, kioskid, telgid, einelauad jm.) realiseerimiseks antud valmistooteile ja kaupadele tehtud juurehindlused arvestatakse kontos 16 — „Hinnalisand kaupadele jaemüügi-ettevõtteis“. Selle konto kreditiisse kirjendatakse jaemüügi-ettevõtteisse minendatud kaupadele tehtud juurehindluse üldsumma. Konto deebetis peegeldub müüdud kaupade juurehindluse summa. Selle väljaarvutamise viisi müüdud kaupade kohta ja kontode korrepondeering valmistoote, kaupade ja juurearvestiste alal on toodud peatükis valmistoote ja kaupade arvestuse kohta (lk. 34).

XVII. TEHTUD VÕLAD

Konto 170 — „Tehtud võlad“. Selles kontos arvestatakse kõik Kauba- ja Riigipangast saadud laenud — nii lühikui ka pikaajalised. Pikaajalisi laenusid annab Kaubapank kapitalinvesteeringuiks ja käibevahendeiks.

Riigipank annab lühiajalisi laenusid järgmisiks otstarbeiks: materiaalsete väärtuste sesooniliseks kogumiseks ja muudeks se-

soonilisteks vajadusteks, teelolevate arvlemisdokumentide tagamisel, ajutisteks vajadusteks, mis tekivad plaani täitmise käigust, akreditiivide tagamisel, samuti ratsionaliseerimiskorrasisteks massesemete tootmise suurendamise ja arendamise eesmärgil ning muudeks vajadusteks, mis on nähtud ette Riigipanga reeglis. Iga võla kohta avatakse eraldane kaart.

Konto kredittisse kirjendatakse laenuna saadud summad. Deebetisse märgendatakse maksed võlgade kustutamiseks.

Artelli poolt pankadele võlgade pealt tasutud protsendid kirjendatakse konto 141 — „Tootmiskulud“ deebetisse.

XVIII. TOODETE, KAUPADE JA TEHTUD TÖÖDE REALISEERING

Konto 181 — „Valmistoodete realiseering“. Selle konto eesmärgiks on artelli poolt toodetud valmistoodete realiseerimise operatsioonide ja tulemuste arvestamine. Ostetud kaupade realiseeringut selles kontos ei arvestata. Konto deebetis peegeldub otsemakse vastu müüdüd toodete omakulu, ja aasta lõpus — käibekulud ning käibemaks. Konto kreditis märgendatakse otsemakse eest müüdüd toodete müügiväärtus. Krediti saldo tähendab realiseerimisest saadud kasu. Deebeti saldo näitab realiseeringu kahju.

Omatoodetud valmistoodete realiseeringu analüütilist arvestust peetakse niisuguste ühelaadiliste gruppide järele, millelt võetakse käibemaksu võrdsete normide alusel.

Samuti peegeldub selles kontos omavalmistatud toodete minendamise oma jaemüügi-kauplustesse, telkidesse, kioskitesse jm. kõrvuti artelli toodete hulgirealiseeringuga kõrvale.

Konto 182 — „Tehtud tööde ja teenuste realiseering“. Selle konto deebetisse kirjendatakse tellijale tehtud tööde ja teenuste omakulu. Kreditis ilmneb tööde ja teenuste väljamisväärtus vastavalt lepingu, hinnakirja või tellijaga saavutatud kokkuleppe tingimustele.

Konto 183 — „Mitmesuguste kaupade realiseering“ — peegeldab artelli liikmete varustamiseks ostetud mitmesuguste kaupade ja materjalide, samuti ka artelli tootmis-tegevuseks mittevajalike toormaterjalide, jätete jm. käivet ning

realiseeringu tulemusi. Omavalmistatud esemete ja toodete realiseeringut selles kontos ei arvestata.

Konto 184 — „Jaemüük“. Selles kontos arvestatakse kaupade jaemüügi käivet ja tulemusi. Konto deebetisse kantakse müüdnud kaupade omakulu (omavalmistatud tooted — hulгимüügi hindade alusel), kreditisse — samade kaupade müügitulus. Konto saldo näitab tulemusi, s. t. kas kasumit või kahjumit jaemüügist.

Põhioperatsioonid ja tüüpiline korrespondering kontode 181, 182, 183 ja 184 alal, kus käsitletakse valmistoodete, tehtud tööde ja teenuste, mitmesuguste kaupade realiseeringut ja jaemüüki, on toodud peatükes: VII — „Valmistooted ja kaubad“ ja XXI — konto 212 — „Kasumid ja kahjumid aruandeaastal“.

XIX. PÕHIVAHENDITE LIKVIDEERIMINE

Konto 190 — „Põhivahendite likvidatsioon“ rakendatakse põhivahendite likvideerimise puhul, nende lammutamise või müümise, stüühiliste õnnetuste läbi hävimise jms. juhtumel. Konto deebetisse kantakse: a) likvideeritavate põhivahendite algväärtus; b) likvideerimisega ühenduses olevad kulud, s. t. lammutamiskulud jm. Konto kreditisse kirjendatakse: a) põhivahendite lammutamisel saadud materjalide väärtus; b) põhivahendite müügist saadud summad; c) amortisatsioonisummad likvideeritavate põhivahendite osas. Amortisatsioonisummad arvutatakse välja kehtivate normide alusel, lähtudes sellest, kui kaua põhivahendid on olnud eksploateerimisel, ja varanduste kapitaalremondi puhul — remonteerimise momendist.

Selle konto deebet ja krediti summade vahe näitab tulemusi, s. t. tulu või kahju likvideeritavaist põhivahendeist. Põhivahendite lõpetatud likvideerimise tulemused siiratakse kontosse 151 — „Põhikirjafond“.

XX. KULUD JA TULUD, MIS KANTAKSE REALISEERINGUKONTODESSE

(käibekulud, käibemaks ja toodete kommerts-omakulust eraldatavad tulud)

Konto 201 — „Hulгимüügi käibekulud“. Käibekulude kontodes peegelduvad artelli kaubanduslikud kulud, s. t. toodete ja kaupade realiseerimisega ühenduses olevad kulud.

Selles kontos esinevad järgmised kulude peagrupid:

1. Ostjaile kaupade kättetoimetamise transportkulud, kui need võetakse artelli kanda.

2. Kaupade pakkimise kulud, pakendite valmistamise, kaupade laadimise ja ladumise kulud.

3. Kahanemine (normide piires) kaupade säilitamisel ja teel, kahjud kaupade rikkumisest säilitamisel ja muud kahjud ühenduses kaupade realiseerimisega.

4. Kannangud kõrgemaastmelistele lülidele:

a) aparaaði ülalpidamiseks,

b) kaadrite ettevalmistamiseks, massiliseks kultuuritööks ja teaduslikeks korrastisteks (ülalnimetatud kõrgemaastmeliste lülide kultuurifondidesse).

Aasta lõpul hulгимüügi käibekulud, pärast nende vähendamist kommerts-omakulust eraldatud tulude summa võrra (lk. 75), siiratakse realiseeringu-kontode deebetisse ja koos tootmis-omakuludega nad moodustavad toodete kommerts-omakulu.

Konto 202 — „Jaemüügi käibekulud“ on määratud jaemüügi kulude arvestamiseks. Selle konto analüütiline arvestus toimub järgmise nomenklatuuri järele:

A. Jaemüügi-ettevõtete ülalpidamine.

1. Töötasud.
2. Juurearvestised ja muud kulud tööjõu alal.
3. Komanderingud ja sõidud.
4. Kontori- ja kantseleikulud.
5. Posti-, telegraafi- ja telefonikulud.
6. Ruumide korrashoid (üür, küte, valgustus, koristamine).
7. Kulumine, inventari ja sisseseade soetamine.
8. Jooksev remont.
9. Amortisatsioon.

B. Transport- ja ladustamiskulud.

C. Mitmesugused kulud.

D. Kahjud (kaupade kahanemine säilitamisel ja teel — normide piires, kahjud kaupade rikkumisest säilitamisel, trahvid, viivitusrahad jm.).

Aasta lõpul enne lõppbilansi koostamist selle konto saldo pärast ta vähendamist jaemüügi-kaupade omakulust eraldatavate tulude summa võrra, siiratakse konto 184 deebetisse.

Konto 203 — „Käibemaks“. Selles kontos peetakse käibemaksu ja mittekaubaliste operatsioonide maksu arvestust. Konto deebetisse märgendatakse iga kuu käibemaksu ja mittekaubaliste operatsioonide maksu summad, kusjuures krediteeritakse kontot 103 — „Arvlemised RR organeiga“.

Käibemaksu ja mittekaubaliste operatsioonide maksu analüütiliseks arvestuseks konto 203 alusel avatakse eraldased kaardid.

Aasta lõpul konto 203 — „Käibemaks“ suletakse aasta jooksul kirjendatud maksu summade siiramisega vastavate realiseeringukontode deebetisse.

Konto 204 — „Kommerts-omakulust eraldatavad tulud“. Tuludeks, mis eraldatakse toodete ja kaupade kommerts-omakulust, on: 1) saadud protsendid; 2) saadud komisjonid; 3) saadud tagatistrahvid, viivitusrahad ja trahvirahad; 4) kaupade ja materjalide ülejäägid; 5) mitmesugused operatsiooni-tulud.

Aasta jooksul arvestatakse need tulud antud konto kreditis.

Aasta lõpul need tulud siiratakse vastavuse järele kas konto 201 või 202 — „Käibekulud“ kreditisse, millega saavutatakse realiseeritud toodete kommerts-omakulu vähendamist.

Konto 205 — „Artelli liikmete sotsiaalse teenindamise ettevõtete ekspuaterimine“. See konto on määratud artelli liikmete, tööliste ja teenijate sotsiaalse teenindamise ettevõtete kulude, tulude ja tulemuste arvestamiseks.

Sotsiaalse teenindamise ettevõtted on: söögimajad, teemajad, einelauad, elumajad, barakid, ühiselumajad, saunad, pesumajad, jm. ettevõtted, mis on organiseeritud artelli liikmete, tööliste ja teenijate igapäevaste vajaduste rahuldamiseks.

Iga ettevõtte kohta avatakse eraldane konto-kaart. Konto deebetisse kantakse kõik ettevõtte ülalpidamise kulud. Konto kreditisse kirjendatakse kõik ettevõtte tulud. Iga ettevõtte krediti ja deebeti käibesummade vahe on resultaat, s. t. kasu või kahju.

Konto 205 deebetis kirjendatakse kulud otse kontodest: 070 — „Kassa“, 081 — „Arvelduskonto Riigipangas“, 03 — „Toor-, abi-

ja küttematerjalid“ jm. vastavuse järele, välja arvatud söögi-
majad.

Söögimajade ekspuaterimise põhi- ja lisakulud arvestatakse
esialgu jooksva kujul tootmis-kalkulatsioonilises kontos 042 —
„Abitootmine“.

Iga kuu lõpul söögimajade kõik põhi- ja lisakulud, s. t. söögi-
majade toodangu tootmis-omakulu siiratakse kontosse 205 —
„Artelli liikmete sotsiaalse teenindamise ettevõtete ekspuateri-
mine“.

Söögimajade sissetulekusumma kirjendatakse konto 070 —
„Kassa“ deebetisse ja konto 205 — „Artelli liikmete sotsiaalse tee-
nindamise ettevõtete ekspuaterimine“ kreeditsisse.

Artelli liikmete, tööliste ja teenijate sotsiaalse teenindamise
ettevõtete ekspuaterimine peab reeglikohaselt toimuma kahju
andmata.

Elamufondi ekspuaterimise tulemused kantakse aasta lõpul
kontosse 212 — „Kasumid ja kahjumid“ aruandeaastal eluruu-
mide normaalse ekspuaterimise eeldusel. Teiste sotsiaalse tee-
nindamise ettevõtete ekspuaterimise kahjud kantakse aasta lõ-
pul konto 154 — „Erifondid“ deebetisse — artelli liikmete olu-
korra parandamise fondi summade vähendamiseks.

XXI. KASUMID JA KAHJUMID

Konto 211 — „Kasumid ja kahjumid aastail
enne aruandeaastat“. Iga aasta algul selle konto kree-
ditisse kirjendatakse eelmise aasta lõppbilansis näidatud kasumi
üldsumma; deebetisse — kahjumi üldsumma, kui artell eelmisel
aastal töötas kahjudega. Eelmise aasta kasumi põhjal võetava
tulumaksu asjus Rahanduse Rahvakomissariaadi organeiga lõpp-
arvlemise alusel tulumaksuks arvatud summa kantakse konto
211 deebetisse ja konto 103 — „Arvlemised RR organeiga“ kree-
ditisse. Ühtlasi sellega suletakse konto 125 „Arvlemised RR orga-
neiga tulumaksu arvel sissemakstud avansside alal“, kandes avan-
sisummad konto 103 — „Arvlemised RR organeiga“ deebetisse.

Kui RR kuuluv tulumaksusumma ei ole väiksem sissemakstud
avansisummadest, siis kontost 125 kantakse kontosse 103 summa,
mis võrdub väljaarvutatud tulumaksu suurusega.

Aasta lõpul artelliliikmete peakoosolekul toimetatakse artelli eelmisel aastal saadud kasumi jaostamist. Peakoosoleku otsuse alusel ärajaotatud kasu kantakse maha kontost 211 — „Kasumid ja kahjumid aastail enne aruandeaastat“ — kasum jaostamisele vastavate kontode kredittisse, ja nimelt: põhikirjafondi, erifondide, artelli liikmeiga täiendavate tasude arvlemise jt. kontode kredittisse.

Kasumi osa, mis kuulub sissemaksmisele Kaubapanka pika-laenufondi, jääb kuni faktilise sissemaksmiseni kontosse 211 — „Kasumid ja kahjumid aastail enne aruandeaastat“ ja näidatakse bilansis eraldasel real. Seda summat tuleb enne vähendada kontos 126 (lk. 57) arvestatud summa võrra — „Maksed pika-laenufondi kasumi alal aruandeaasta eest“.

Kasumite ja kahjumite arvestuse põhioperatsioonid ja kontode korrepondeering on toodud peatükk XXIII — „Kontode lõpetamine“.

Konto 212 — „Kasumid ja kahjumid aruandeaastal“. Selles kontos arvestatakse aasta jooksul saadavad juhuslikud tulud ja kulud. Deebetisse kirjendatakse kahjumid ja kulud, kredittisse — kasumid ja tulud.

Mitmesuguste kahjumite ja kasumite analüütilist arvestust peetakse aasta jooksul eraldastel konto-kaartidel (üks kahjumite, teine kasumite jaoks) järgmise nomenklatuuri järele:

A. Kahjumid ja kulud

1. Aruandeaastal selgunud kahjumid eelmiste aastate operatsioonide alal.

2. Kestvad seisakud — tööstusest mitteolenevad (üle kolme päeva).

3. Kahjumid stüühilistest õnnetustest, s. o. uputustest, tormidest, sõjategevusest jne. (välja arvatud kahjumid põhivahendite alal).

4. Kahjumid lootusetute võlgade mahakirjutamisest.

5. Kaupade ja toodete jääkide omakulu ja väljamishinna vahe.

6. Mitmesugused kahjumid ja kulud.

B. Kasumid ja tulud

1. Aruandeaastal selgunud tulud eelmiste aastate operatsioonidest.

2. Tulud maksmisele kuulunud võlgade aegumise tõttu mahakirjutamisest.

3. Tulud varem mahakirjutatud lootusetute võlgade laekumisest.

4. Mitmesugused tulud.

Aasta lõpul realiseeringu-kontode sulgemisel see nomenklatuur täiendatakse järgmiste kirjenditega:

A. Kahjumid

1. Kahjumid valmistoodete ja tehtud tööde ning teenuste realiseerimisest.

2. Kahjumid mitmesuguste kaupade realiseerimisest.

3. Kahjumid jaemüügist.

4. Kahjumid elamufondi ekspluateerimisest.

B. Kasumid ja tulud

1. Kasumid valmistoodete ja tehtud tööde ning teenuste realiseerimisest.

2. Kasumid mitmesuguste kaupade realiseerimisest.

3. Kasumid jaemüügist.

4. Kasumid elamufondi ekspluateerimisest.

Lootusetuteks võlgadeks loetakse need, milliste puhul kohus või vahekohus on lükanud tagasi nõudmise, aga ka need võlad, mis on aegunud. Aegumise tähtajad on määratud kindlaks NSVL KTK ja RN otsusega 3. septembrist 1934. a., ja nimelt:

1. kõigi vaidluste puhul ühiskonnastatud sektori organisatsioonide ja asutistega, välja arvatud allpoolloeteldud, — 1,5 aastat;

2. tagatistrahvi, viivitusraha ja trahvide nõudmistel — 6 kuud;

3. nõudmised sideorganite vastu, samuti ka vedude puhul raudteel, vee- ja õhuteel — 6 kuud;

4. liitnõudmised vedude puhul raudteel-veeteel ja raudteel-õhuteel — 1 aasta.

Vaidluste puhul eraisikute ja -ettevõtteiga nõudeõigus aegub 2 aasta jooksul.

Lootusetud võlad, milliste kohta pole kohtu või vahekohtu tagasilükkavat otsust ja mis pole veel aegunud, kuid millised tunnustatakse artelli poolt lootusetuteks (näiteks likvideeritud or-

ganisatsioonide või ülesleidmatute isikute võlad), võiakse samuti kirjutada maha kontosse 212, kuid ainult oma liidu kirjaliku nõusoleku põhjal.

Igakuiste ja kvartaal-bilansside koostamisel aruandeaasta resultaatkontode (181, 182, 183, 184, 201, 202, 203, 204, 205 elamufondi ekspluateerimise alal ja 212) saldo võetakse kasutamisele raamatulisi kandeid tegemata (s. t. krediid-saldode summast lahutatakse mehaaniliselt kontode deebet-saldode summa). Lõplik saldo kui organisatsiooni tegevuse resultaatkontode algusest näidatakse bilansis: krediid-saldo — kirjes „Aruandeaasta kasum“, deebet-saldo kirjes — „Aruandeaasta kahjum“.

Eelmiste aastate kasumi jaostamise arvestuse tüüpilised operatsioonid ja kontode korrepondeering

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Kontode kirjendid	
		Deebet	Kredit
1	Mahaarvamised kasumist tulumaksu tasumiseks RR vastava organi poolt kinnitatud aasta-arvlemise alusel	211 — Kasumid ja kahjumid aastail enne aruandeaastat	103 — Arvlemised RR organega
2	Tulumaksu arvel sissemakstud avansside arvestus	103 — Arvlemised RR organega	125 — Arvlemised RR organega tulumaksukontosse sissemakstud avansside alal
3	Mahaarvamised kasumist ülesüsteemilisse pikalaenufondi:		
	a) summas, mis võrdub eelmisel aastal Kaubapanka sissemakstud avansisummadega	211 — Kasumid ja kahjumid aastail enne aruandeaastat	126 — Sissmaksed pikalaenufondi eelmise aruandeaasta kasumi alusel
	b) vahe suuruses pikalaenufondi teostatud sissemaksete ja artelli liikmete peakoosoleku poolt kinnitatud arvlemise vahel	Sama	081 — Arvlemiskonto Riigipangas

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Kontode kirjendid	
		Deebet	Kreedit
4	Mahaarvamised möödunud aasta kasumist täiendavaks tasuks artelli liikmeile: a) summas, mis läheb kasumist artelli liikmeile täiendavate tasude arvel makstud avansside katteks b) summas, mis tuleb tasuda artelli liikmeile lõpliku arvelamise põhjal täienduseks eelmisel aastal makstud avanssidele	211 — Kasumid ja kahjumid aastail enne aruandeaastat Sama	127 — Täiendavad tasud artelli liikmeile eelmiste aastate kasumite arvel 091 — Arvlemised artelli liikmeiga
5	Mahaarvamised kasumist mitmesuguste fondide heaks artelli liikmete peakoosoleku otsuse alusel ja kooskõlas ÜTKN ja ÜMKL juhendega: a) põhikirjafondi b) artelli liikmete olukorra parandamise fondi c) kultuurifondi d) artelli liikmete premeerimise fondi	211 — Kasumid ja kahjumid aastail enne aruandeaastat Sama Sama Sama	151 — Põhikirjafond 154 — Erifondid (artelli liikmete olukorra parandamise fond) 154 — Erifondid (kultuurifond) 154 — Erifondid (premeerimise fond)
6	Mahaarvamised kasumist las-teasutiste ülalpidamiseks	Sama	154 — Erifondid (liikmete olukorra parandamise fond)

XXII. BILANSIALUSED KONTOD

Bilansialused kontod avatakse niisuguste väärtuste arvestamiseks, mis ei kuulu artellile, kuid mis on tema kasutuses rendi

alusel, artelli valduses töötlemiseks või säilitamiseks. Niisugusteks väärtusteks on: renditud põhivahendid, tellijate materjalid, massilise riigilaenu obligatsioonid, mis kuuluvad artelli liikmeile, töölistele ja teenijaile jne. Artellile mitte kuuluvate väärtuste arvestamiseks avatakse järgmised paaris-kontod:

Aktivalised

1. Renditud põhivahendid.
3. Töötlemiseks võetud materjalid ja toorained.
5. Säilitamisele võetud väärtused.

Passivalised

2. Renditajad.
4. Tellijad oma toorainete ja materjalidega, mis on võetud töötlemiseks.
6. Deponendid säilitamisele võetud väärtuste alal.

Bilansialused paaris-kirjed korrespondeeruvad ainult omavahel.

Nõnda näiteks põhivahendite rendile võtmisel debiteeritakse kontot „Renditud põhivahendid“ varanduse väärtuse summaga, mis on märgendatud rendilepingus, ja samaga krediteeritakse kontot „Renditajad“.

Tellijailt töötlemiseks materjalide saamisel debiteeritakse kontot „Töötlemiseks vastuvõetud materjalid ja toorained“ materjalide väärtuse summaga ja krediteeritakse kontot „Tellijad oma toorainete ja materjalidega, mis on võetud töötlemiseks“.

Riigi säästukassast riigilaenu-obligatsioonide saamisel debiteeritakse kontot — „Säilitamiseks võetud väärtused“ ja krediteeritakse kontot „Deponendid säilitamisele võetud väärtuste alal“.

Renditud põhivahendite tagasiandmise korral renditajale, tellimiste täitmise puhul töötlemiseks vastuvõetud materjalist ja obligatsioonide edasitoimetamisel artelli liikmeile, töölistele ja teenijaile — toimetatakse kirjendamist vastupidises korras.

Operatsioonide analüütiline arvestamine kontode alal: „Renditud põhivahendid“, „Töötlemiseks vastuvõetud materjalid ja toorained“ ja „Säilitamiseks võetud väärtused“ — toimub samakujulistel kaartidel kui omagi põhivahendite, materjalide ja väärt-paberite arvestus.

XXIII. KONTODE LÕPETAMINE

1. Igakuine kontode lõpetamine. Iga kuu möödumisel toimetatakse kontode kuulõpetamist. Kontode lõpetamisel taotellakse järgmisi eesmärke:

a) kuu jooksul žurnaalidesse ja kontodesse kantud kirjendite kontrollimine;

b) täpsete arvestuslike andmete saamine järgneva kuu esimeseks kuupäevaks iga konto seisundi kohta eraldi, aga ka kogu artelli kui terviku finantsilis-majandusliku olukorra kohta üldiselt;

c) artelli tootmis-majandusliku tegutsemise faktiliste tulemuste kontrollimine ja võrdlemine plaaniliste kavanditega.

Kõigepealt kontrollitakse kõikide bilansiliste pea- ja abikontode kirjendite õigsust. Bilansiliste kontode kirjendite õigsus tehakse kindlaks käibe-aruande koostamisega. Käibe-aruanded kaubalis-materiaalsete kontode alal koostatakse blankettidel vorm nr 37. Bilansiliste peakontode ja teiste kontode, peale kaubalis-materiaalsete, käibe-aruanne koostatakse ÜTKN ja ÜMKL vormidekogu blanketil nr. 264.

Käibe-aruande lehed on soovitav õmmelda kokku üheks vihuks.

Käibe-aruande vihu õmblemisel arvestatagu ette kolme või kuue kuu vajadustega. Käibe-aruande niisuguse pidamise viisi juures bilansiliste kontode ja teise järgu kontode nimesid tuleb kirjutada ainult üks kord kuue kuu jooksul igakuise ümberkirjutamise asemel. Kontode jäägid või saldod kuust kuusse kirjutatakse siis samuti kahe korra asemel üks kord kuus, sest et aruandekuu lõppjäak osutub ühtaegu järgmise kuu algjäägiks.

Käibe-aruanne koostatakse tavaliselt algul peakontode (süntetiliste) ja siis abikontode (analüütiliste) alusel. Käibe-aruandes kõige enne loetellakse pea- ja abikontode nimetused konto-plaani järjekorras. Sellejärele kirjutatakse esimesse kolonni kontode jäägid, mis on olemas aruandekuu alguseks, teise paaris-kolonna märgendatakse aruandekuu käibed ja kolmandasse kolonni siiratakse kõikide kontode jäägid järgmise kuu alguseks. Käibe-aruande bilansilistesse peakontodesse tehakse kandeid kontroll-žurnaali operatsioonide või pearaamatu kontode alusel,

kuna abikontodesse kirjutatakse andmed kaartide kirjendite alusel. Põhi- ja abikontode kirjendite õigsust kinnitab pearaamatu või kontroll-žurnaali operatsioonide vastavate kontode ja analüütilise (abi-) arvestuse kontode alusel koostatud käibe-aruande käivete ja jääkide võrdsus.

Kui kõik põhi- ja abikontod on grupeeritud, kokku võetud ja omavahel võrreldud ning kindlaks tehtud jääkide võrdsus aruandekuu alguseks, aruandekuu käivete ja järgmise kuu alguseks jääkide võrdsus, siis võib asuda sulgema kõiki pea- ja abikontosid, s. o. välja arvutama aruandekuu tulemusi käivete deebet ja krediti alusel.

2. Inventeerimine ja kontode aasta-lõpetamine. Enne kontode aasta-lõpetamist teostatakse varanduslik-materiaalsete, arvelduslike ja teiste bilansiliste kontode faktiliste jääkide kontrollimist. Kontrollimisel kindlakstehtud faktilised jäägid võrreldakse raamatuliste jääkidega. Samuti kontrollitakse arvlemisi deebitoride, kreditoride ja pankadega väljakirjutiste vahetamise ja nende õigsuse kohta kinnituste saamise teel. Kokku kõiki neid toiminguid varanduslik-materiaalsete väärtuste ja arvlemiste faktilise olukorra kontrollimiseks ning väljaselgitatud tulemuste võrdlemiseks raamatuliste kirjenditega, nimetatakse inventeerimiseks (ehk lõpp-inventuuriks). Inventeerimise tulemusena võivad osutada ühede või teiste materjalide ning väärtuste koguses ja maksuses lahkuminekul selle vahel, mis faktiliselt on kindlaks tehtud ja selle vahel, mis on kontode kirjendeis arvestatud.

Kõigis kontodes, kus esinevad lahkuminekul faktilise olukorra ja kirjendite arvestuste vahel, tuleb teostada täiendavad parandavad läbikanded. Seejärel tehakse viimased lõppkirjendid kontodesse: operatsioonilis-resulfaatide kontodest siiratakse jäägid kasumite ja kahjumite kontosse, määratakse kindlaks intressid laenu delt ja jooksvailt arveilt ning kantakse läbi muud lõpetamiskirjendid.

Lähemaid näpunäiteid inventeerimise, kontode aasta-lõpetamise ja aasta-aruande koostamise kohta antakse koöperatsioonisüsteemis keskuste poolt üksikute instruksioonide näol.

**Põhioperatsioonid ja kontode korrespondeering lõppbilansi
koostamisel**

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
1	Inventeerimisel ilmne- nud põhivahendite puu- jääk :			
	a) eeldusel, et põhiva- hendite väärtust saab kanda süüdlaste ar- vele :	Võrdlev aru- anne ja ar- telli juhatu- se otsus		
	1. läbikanne — täielik bilansijärgne väärtus		190 - Põhiva- hendite lik- vidatsioon	011 - Põhi- vahendid
	2. läbikanne — amorti- satsioonisumma		153 - Amorti- satsiooni- fond	190 - Põhiva- hendite lik- vidatsioon Sama
	3. läbikanne — väärtus, maha arvatud amor- tisatsioon		104 - Arvle- mine mitme- suguste deebitoride ja kreditoridega	
	b) eeldusel, et väärtus tuleb arvata artelli kahjumiks :			
	1. läbikanne — täielik bilansijärgne väärtus		190 - Põhiva- hendite lik- vidatsioon	011 - Põhi- vahendid
	2. läbikanne — amorti- satsioonisumma		153 - Amorti- satsiooni- fond	190 - Põhiva- hendite lik- vidatsioon Sama
2	3. läbikanne — väärtus, maha arvatud amor- tisatsioon		151 - Põhikir- jafond	
	Nõudmiste mahakirju- tamine aegumise tõttu	Võlgade ni- mistu ja ju- hatuse otsus	212 - Kasu- mid ja kah- jumid aru- andeaastal	104 - Arvlemi- sed deebito- ride ja kree- ditoridega

Järjek. nr. nr.	Operatsioonid	Dokumendid kirjendami- seks	Kontode kirjendid	
			Deebet	Kreedit
3	Kommerts-omakuludest tulude mahakirjutamine käibekulude vähendamise eesmärgil .	Memoriaali-order	204-Kommerts-omakuludest eraldatavad tulud	201 ja 202 Käibekulud
4	Hulgimüügi käibekulude mahakirjutamine ja siiramine realiseeringukontosse	Kulude jaotamise aruanne	18-Toodete, kaupade ja tehtud tööde realiseering (vastavuse järele)	201-Käibekulud (ainult hulgimüügi alal)
5	Jaemüügi käibekulude mahakirjutamine	Memoriaali-order	184-Jaemüük	202-Jaemüügi käibekulud
6	Arvelemise põhjal käibemaksu ja mittekaubaliste operatsioon. maksu mahakirjutamine	Arvlemine	18-Toodete, kaupade ja tehtud tööde realiseering (vastavuse järele)	203-Käibemaks
7	Realiseeringu tulude mahakirjutamine	Memoriaali-order	Sama	212-Kasumid ja kahjumid aruandeaastal

Märkus: Kahjumite korral tehakse vastupidine läbikanne.

MÄÄRUS NSVL TÖÖSTUSLIKU KOOPERATSIOONI VARADE AMORTISATSIOONINORMIDE KOHTA (VÄLJAVÖTE)

Kinnitatud NSVL RR ja ÜTKN presiidiumi poolt 27. detsembril
1931. a. nr. 422 all

... 2. Amortisatsiooninormide rakendamisel võetakse aluseks täielik algväärtus, mida evivad varad nende uues seisundis (eriti kaasa arvatud seadmete väärtus ja kohaletoimetamise maksus).

... 5. Sisseseadete amortisatsioon töövahetuste erineva arvu juures arvestatakse üksikute valmistusjaoskondade viisi.

6. ... amortisatsiooninormides sisalduvad ka kulud vajalikuks kapitaalremondiks, seepärast kapitaalremondi kulud kirjutatakse maha amortisatsiooni säästusummadest.

Remont ehitiste ja tehniliste sisseseadete alal, milliste detailide tunduvama või väärtuslikuma osa kasutamis-iga ei ületa kolme aastat, toimub täies ulatuses jooksva remondi arvel ja pole nähtud ette amortisatsiooninormides (näiteks sisseseaded, mis on loeteldud tabeli 5. grupis lit. „a“, alajaotus 3).

7. Hooajatööstustes amortisatsiooninormid arvestatakse tegelikult töötatud aja eest.

8. Loetelus toomata jäänud tootmisalades ekspluateeritavad varad amortiseeritakse normide alusel, mis on määratud nendele aladele oma iseloomult lähedaste tootmisalade kohta.

• NSVL tööstuslike kooperatsioonide varade amortisatsiooni normid *)

Hooned ja ehitised	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
1. Tööstuslikud hooned (normaal- tüüpi):			
a) Kivist, betoonist ja raudbetoo- nist	2,25	2,6	2,7

*) Rakendatakse ÜTKN ja ÜMKL süsteemide organisatsioones.

Hooned ja ehitised	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
b) Segaehitused	3,4	3,9	4,1
c) Puitehitused	4,5	5,2	5,4
2 Tööstuslikud hooned (kergeamat tüüpi):			
a) Kivist, betoonist ja raudbetoonist	2,75	3,2	3,25
b) Segaehitused	4,0	4,7	4,8
c) Puitehitused	5,4	6,2	6,5

Hooned ja ehitised	Ettevõtete töötamise puhul arvestamata töövahetuste arvu
3. Mittetööstuslikud hooned (normaal-tüüpi):	
a) Kivist, betoonist ja raudbetoonist	2,0
b) Segaehitused	3,0
c) Puitehitused	4,0
d) Plonn- ja saviehitused	7,0
4. Mittetööstuslikud hooned (kergeamat tüüpi):	
a) Kiviehitused	2,5
b) Segaehitused	3,5
c) Puitehitused	4,75
d) Plonn- ja saviehitused	7,0
5. Ehitised:	
a) Kivist, betoonist ja raudbetoonist:	
1) Dokid, muulid, tammid, kanalid ja maa-alused ehitised, tunnelid, kaevud ja tugiseinad jne.	2,0
2) Maa-alused torustikud, rennid, sillad, reservuaarid ja muud seesugused ehitised	3,5

Hooned ja ehitised	Ettevõtete töötamise puhul arvestamata töövahetuste arvu
3) Kõrgahjud, marteni ja muud seesugused ahjud, vabriku suitsukorstnad, šahtid, štollid, põhištrekid, sillutatud teed ja muud sarnased ehitised	4,0
b) Puit-tammid, -kaevud, -vaiad, -reservuaarid, -sillad, -platvormid ja muud seesugused ehitised .	9,0

Tööstuste sisseseaded (kooskõlas tööstuste klassifikatsiooniga 1932. aastaks)	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
6. Tehaste, vabrikute, töökodade jms. tehniline sisseseade:			
a) Tööstuste sisseseaded: meiereide, seebivabrikute	5,5	6,5	6,9
b) Tööstuste sisseseaded: turbatööstuse, lubja, fosfori, salpeetri, kunstväetise ja muude mineraalväetiste tööstuste, ehitus-telliskivide ja muude seinamaterjalide, sidematerjalide, hüdrauliste lisandite, termo-isolatsiooniliste ja fibroliitiliste materjalide, katusematerjalide, tulekindlate ehitusmaterjalide tööstuste	5,9	7,0	7,4
c) Tööstuste sisseseaded: jahutangu, tärklise-siirupi, makaroni, kondiitri-kompveki, tee-kohvi saaduste ja nende aseainete, toidu teravilja saaduste, alkoholita jookide, alkoholiste jookide, ühis-			

Tööstuste sisseseaded (kooskõlas tööstuste klassifikatsiooniga 1932. aastaks)	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
kondliku toitlustuse, toidu-maitse värvide ja essentside, potasi tööstuse	6,75	8,0	8,5
d) Tööstuste sisseseaded: mustametallurgia (veokite rautamise), auto-traktorite osade, põllutöömashinate, tööpinkide ehitamise, masinate ja ettevõtete sisseseadeesemete osade; täppis-mehaanika esemete (välja arvatud teadusliku ja kunstilise tööstuse hulka kuuluvad), tööriistade, elektro-tehnilise (välja arvatud raadioseadmete), tööstuse sisseseadete ja põllumajanduslike masinate instrumentide remondi; ääsil keevitatud kettide; sepa taotud toodete; lukutoodete; noatoodete; metall-kudede, -võrkude jt.; traatesemete; metallnõude ja teiste koduse majapidamise esemete; metallvoodite ja metallmööbli; muude metalltoodete tööstuse; metalltoodete remondi (kaasa arvatud jooksev remont) tööstuse .	7,0	8,4	8,9
Kivisöetööstuse: maakide, mustade metallide, väärismetallide, haruldaste elementide (kulla, plaatina ja teiste vääris-, poolvääris- ja järeletehtud kalliskivide), mäe-keemiliste toorainete, soolatööstuse	7,0	8,4	8,9

Tööstuste sisseseaded (kooskõlas tööstuste klassifikatsiooniga 1932. aastaks)	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
Vilt-jalatsite, vanutatud vildi ja plüüš-vildi tööstuse	7,0	8,4	8,9
Puuvilla- ja linaketruse, puuvilla-kudumise, lina-kanepi kudumise, siidikudumise, villaketruse ja -kudumise, vaiba-kudumise, nõöri- ja köiepunumise; võrgukudumise ja muude tekstiilkudumise tööstuste	7,0	8,4	8,9
Pesuõblemise, riideõblemise, peakatete valmistamise, kootud voodivaipade, väljaõblemise-teppimise ja riiete parandamise ning ümbertegemise tööstuse	7,0	8,4	8,9
Trikotaaži, udusulgede, pitsi- ja trikotaažtoodete remonditööstuse	7,0	8,4	8,9
Piimasaaduste tootmise; konservi, tubaka ja mahorka tööstuse	7,0	8,4	8,9
Paberi ja papi, paberist ja papist valmistatud toodete, stantsimis-graveerimis, tipograafia, lito- ja tsinkograafia ja kirjade sulatise; raamatuköitmise ja lineerimise ja muu poligraafiatööstuste	7,0	8,4	8,9
Tarb-toorainete algtöötlemise, vati ja vatiini, kunstvilla, kiulise toormaterjali töötlemise (kottoniin), kombineeritud loomatoitu-			

Tööstuste sisseseaded (kooskõlas tööstuste klassifikatsiooniga 1932. aastaks)	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
de, liimikeetmise ja muude tarb-tööstuste	7,0	8,4	8,9
Parfümeeria-kosmeetika, aniilinvärvi, lakkvärvi, rattamäärde tööstuse	7,0	8,4	8,9
Tärpentiini, tõrva, tõkati-ajamise, söepõletamise, okaspuu eeterõlide, kampoli, tärpentiini puhastamise, tõrva töötlemise (liim, pigi) ja muude metsakeemiliste toodete tööstuste . . .	7,0	8,4	8,9
Saeveski (kaasa arvatud hõõvli-laastude ja saetud vineeri), standard-ehituse saeveskite, sindlite, katuselaastude, pirdude ja tundersepa laudade, standard-ehituse detailide, mööbli (kaasa arvatud painutatud mööbel), korvide, punutud mööbli ja teiste vitsadest ja roost punutud esemete, viiskude ja teiste niinest punutud ja kasekoorest valmistatud esemete jms., roguski-kottide, puitlaevade ehituse, vankri-saani valmistamise, veokite ja põllumajanduslike masinate veosade, rataste, rattarummude, pöidade, jalaste, lookade, tahatud pankade ja rangipuude, anuma-lusika ja mitmesuguste pirdesemete, treitud esemete (välja arvatud need, mis kuuluvad teiste			

Tööstuste sisseaded (kooskõlas tööstuste klassifikatsiooniga 1932. aastaks)	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
tööstuste alla) ja muude puidutöötlemise tööstuste	7,0	8,4	8,9
Naha ja juhtnaha, nahk- ja present-jalatsite, karusnaha ja sadulsepa, labakinda ja põlle, nahkpudukauba ja sõrmkinda, muude nahktoodete (välja arvatud need, mis kuuluvad teistele tööstusaladele) ja mainitud toodete parandustööstuste	7,0	8,4	8,9
Lambanaha — kasuka, toorkarusnaha ja köösneritööstuse . .	7,0	8,4	8,9
Teaduslike-näitlike vahendite ja laboratooriumide sisseadete, kantselei- ja kooli-tarbainete fotoaparaatide ja nende osade, muusikariistade, raadioseadiste, spordiinventari, suuskade, iga liiki mänguasjade, juveliir- ja kunstiliste toodete, väärismetallidest ja värvilistest metallidest tootmise, ja kunstiliste valamisaaduste, kunstiliste esemete puust (juurtest, kasekoorest), muude teaduslike ja kunstiliste toodete tööstuste	7,0	8,4	8,9
Ehitusmaterjalide (kaevanduste mittemetalliliste) soetamistööstuste	7,0	8,4	8,9
Savitooted, nõõpide, harjapintsi ja jõhvkudumise, peegli,			

Tööstuste sisseseaded (kooskõlas tööstuste klassifikatsiooniga 1932. aastaks)	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
tselluloidesemete, dermatiinist ja granitoolist reisitarvete, tekstiilkantimispaelte, pudukaupade, metallpudukaupade ja muude pudukaupade tööstuste, naftatööstuse .	7,0	8,4	8,9
e) Tööstuste sisseseaded: leivatööstuse, vorsti-singi, soolamise, kala kuivatamise ja suitsetamise; aed-, puuvilja ja seente töötlemise tööstuste	7,5	8,9	9,5
Savinõude ja teiste savitoodete, klaasi, portselan-fajansi tööstuste, elektro-tehniliste mineraalesemete, muude silikaat- ja savitööstuste, käiatööstuste. Pesumajade, metsalõikuste, välja-veo ja parvetamise kätiste . .	7,5	8,9	9,5

f) **Elektrijaamad:**

Elektri- soojusjõujaamade ja alajaamade sisseseaded, kaasa arvatud jaostamisseadmed, sisemised elektrijuhmed, torustikud jm. seespool, samuti ka abitöökojade sisseseaded	Tundide kasutamise arv aastas, mis saadakse aastatoodangu kilovatt-tundide arvu jagamisest jaama kindlaksmääratud aasta keskmise võimsusega kilovatt-tundides							
	kuni 1000	1001—2000	2001—3000	3001—4000	4001—5000	5001—6000	6001—7000	7001—8000
Puu-, turba- ja kivisöökütete juures	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0	7,5	8,25	9,0
Naftakütete juures	5,0	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	8,75	9,5
Pihustatud kütete juures	5,0	6,5	7,0	7,5	8,0	8,5	9,25	10,0
Diiselseadeldiste juures	6,5	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0	9,75	10,5
Hüdrauliste seadeldiste korral	4,5	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0	7,75	8,5

Transport, tööriistad ja majapidamis- inventar	Ettevõtete töötamise puhul:		
	1 vahetusega	2 vahetusega	3 vahetusega
7. Transport:			
a) Raudtee veerev koosseis . . .	5,0	6,5	7,0
b) Autotransport (hoolimata va- hetuste arvust)	kaksikümned protsenti		
8. Tööriistad	12,0	15,0	18,0
9. Majapidamisinventar	10,0	12,0	15,0

PEA- JA VANEMRAAMATUPIDAJATE ÕIGUSTEST JA KOHUSTUSTEST ASUTISTES JA ÕHISKONDLIKU SEKTORI MAJANDUSLIKES ORGANISATSIOONES

NSVL RN otsus 29. septembrist 1932. aastast (väljavõte)

5. Asutiste, ettevõtete ja majanduslike organisatsioonide pea- või vanemraamatupidajad tegutsevad kooskõlas seadustega ja valit- suse korraldustega, samuti kõrgema-astmeliste organite juhen- deiga.

Administratiivselt nad alluvad otseselt antud asutise, ettevõtte ja majandusliku organisatsiooni juhile; arvestuskorra meetodite ning korrastuste ja aruannete koostamise suhtes nad alluvad aga kõrgema-astmelistele organeile, kellele on allutatud antud asutis, ettevõtte või majanduslik organisatsioon.

Pea- või vanemraamatupidaja ametisse nimetamine, vallan- damine ja ümberpaigutamine sünnib kõrgema-astmelise organi otsusega antud asutise, ettevõtte või majandusliku organisatsiooni juhataja ettepanekul.

6. Asutistes, ettevõttes või majanduslikes organisatsioonides arvestuskorra ja aruandluse alal kõik töötajad alluvad pea- või vanemraamatupidajaile.

Pea- või vanemraamatupidaja juhised arvestuskorra ja aru- andluse küsimustes, arvestuslike operatsioonide õige ja õigeaegse vormimise kohta on kohustuslikud antud asutise, ettevõtte või majandusliku organisatsiooni koosseisu kuuluvate üksikute ma- jandus-üksuste või filiaalide pea- või vanemraamatupidajaile.

7. Pea- või vanem-raamatupidaja korraldused arvestuslike operatsioonide õige ja õigeaegse vormimise ja arvestuskorrade kindlaksmääratud aruandeliste andmete esitamise kohta on ko- hustuslikud antud asutise, ettevõtte või majandusliku organisat- siooni kõigile teistele osakondadele ja üksikuile töötajaile.

Pea- või vanemraamatupidajate juhiste ja korralduste mitte- täitmise või rikkumise eest võetakse süüdlased distsiplinaarsele ja kohtulikule vastutusele.

8. Kõik operatiivsed korraldused asutises, ettevõttes või ma- janduslikus organisatsioonis, mis puudutavad arvestuskorda või

aruandlust, selle hulgas ka arvestuskorra ja aruandluse organite koosseisude kindlaksmääramine ja muutmine, nende organite töötajate ametisse võtmine, ümberpaigutamine, vallandamine ja ametkohtade, palkade ja preemiate kindlaksmääramine toimub antud asutise, ettevõtte või majandusliku organisatsiooni administratsiooni läbi seatud korras kokkuleppel pea- või vanemraamatupidajaga või nende ettepanekul.

9. Lahkarvamised pea- ja vanemraamatupidaja ja antud asutise, ettevõtte või majandusliku organisatsiooni juhataja vahel lahendatakse kõrgemaastmelise organi poolt.

10. Bilanssidele ja aruannetele kirjutavad alla asutise, ettevõtte või majandusliku organisatsiooni juhataja ja pea- või vanemraamatupidaja.

Kõik rahalise, materjalide, varandusliku, arvestuse ja krediidi iseloomuga dokumendid, mis on aluseks raha asutise, ettevõtte või majandusliku organisatsiooni kassasse vastuvõtmisel või väljaandmisel, samuti dokumendid, mis on aluseks arvestuslike kirjendite teostamiseks, kinnitatakse pea- või vanemraamatupidaja või tema poolt volitatud isiku allkirjaga.

Märkus. Kehtetuks loetakse kõik mainitud dokumendid, kui nad pole kinnitatud pea- või vanemraamatupidaja või tema poolt selleks volitatud isiku allkirjaga.

11. Juhul, kui pea- või vanemraamatupidaja saab korralduse, mis on vastuolus arvestuskorra kohta käivate seadustega või kehtima pandud korraga, ta on kohustatud enne korralduse täitmist kirjalikult juhtima korralduse tegija isiku või organi tähelepanu korralduse ebaseaduslikkusele.

Saades kirjaliku kinnituse korraldusele pea- või vanemraamatupidaja on kohustatud selle täitma, teatades viivitamatult sellest kõrgemaastmelise organi juhatajale. Üheaegselt pea- või vanemraamatupidaja on kohustatud sellest teatama:

a) rajooni või linna alluvuses olevais asutistes ja organisatsioonies — rajooni või linna finantsosakonna juhatajale;

b) krai (oblasti) alluvuses olevais asutistes ja organisatsioonies — krai (oblasti) finantsosakonna juhatajale;

c) üleliidulises või liiduvabariiklikus alluvuses olevais asutistes — NSVL Rahanduse Rahvakomissarile või vastavale liiduvabariigi Rahanduse Rahvakomissarile.

Niisugustel kordadel, kui pea- või vanemraamatupidaja saab korralduse panna toime tegu, mis on karistatav kriminaalkorras, ta on kohustatud seda korraldust mitte täitma ja sellest teatama ülalnimetatud organeile (NSVL RN otsuse redaktsioonis 21/VI 1935. a. nr. 1249 — S. K., 1935 a., nr. 34, paragr. 302).

12. Ebaõigete andmete ja aruannete esitamise eest pea- ja vanemraamatupidajad võetakse kohtulikule vastutusele.

13. Asutiste, ettevõtete ja ühiskondliku sektori majanduslike organisatsioonide pea- ja vanemraamatupidajad ja nende ase-täitjad evivad insener-tehniliste töötajate õigusi ning nende suhtes kohaldatakse NSVL KTK ja RN otsust 1/VIII 1931. a. „Insener-tehniliste töötajate elutingimuste parandamise kohta“ (S. K. 1931. a. nr. 48, paragr. 322).

TÖÖSTUSLIKU KOOPERATSIOONI VÄIKE-ARTEL- LIDE ARVESTUSLIKU DOKUMENTATSIOONI ÜLDISTE VORMIDE NIMISTU

Vormide nr. nr.	Vormide nimi	Vormide nr. nr.	Vormide nimi
	I. Ülddraamatupidamise alal		IV. Materjalide ladustamise alal
251	Läbikanne	21	Vastuvõtuakt
254	Operatsioonide kontrollžurnaal	23	Sissetuleku-order
256	Pearaamat	27	Materjalide nõutamisleht
258	Sissekannete aruanne	30	Tööriistade ja eriotstarbeliste rõivaste nõutamisleht
259	Kontokorrent-kaart	31	Saate-register
260	Mitmelahtiline kaart	33	Akt väljalangenud tööriistade ja erirõivaste kohta
264	Arvemiskontode käibe aruanne		
	II. Põhivahendite alal	35	Materjalide kogusliku arvestuse kaart
8	Inventariraamat	36	Materjalide koguslik-väär- tuselise arvestuse kaart
9	Saateleht	37	Kaupade ja materjalide kontode käibe aruanne
10	Hoonete ja ehitiste vastuvõtuakt	40	Ärakulutatud materjalide grupeeritud aruanne
11	Põhivahendite likvideerimise akt		V. Tootmise alal
12	Aruanne amortisatsiooni arvestuste kohta	101	Töökäsund
	III. Kapitaalinvesteeringute alal	105	Kodustöötaja töökäsund
		109	Teatis praagi kohta tootmisel
286	Töökäsund	112	Töötasu arvestusleht
290	Tööde vastuvõtuakt		VI. Kassa ja aruandmisaluste summade alal
295	Ehitus-montaažtööde arvestuskaart		
		171	Kassa sissetuleku-order

Vormide nr. nr.	Vormide nimi	Vormide nr. nr.	Vormide nimi
173	Kassa väljamineku-order	405	Kohaliku arvlemise korradusleht
174	Kassaraamat		
175	Kassadokumentide register		VIII. Arvlemine artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga
176	Avansi aruanne		
	VII. Panga kaudu arvlemise alal	68	Tabel
363	Õiendis arvestatud töötasu kohta	81	Artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga arvlemise kaart
364	Õiendis arvestatud töötasu maksmise jaoks raha saamise kohta	84	Töötasu arvlemis-makseleht
366	Faktuur-arve	86	Aruanne avansi väljaandmise kohta
380	Maksenõudmine (kohalik)	87	Arvlemisleht
384	Inkassoks esitatud maksenõuete register	88	Sotsiaalkindlustuse toetuste tasumise dokumentide register

Märkus Loeteldud dokumentide vormid on paigutatud ÜTKN ja ÜMKL „Arvestusdokumentatsiooni vormide albumi“, mis praegu on trükis. Trükist ilmumise järele saadetakse „Arvestus-dokumentatsiooni vormide album“ tööstusnõukogudele ja tööstusliitudele.

SISUKORD

Üleliidulise Tööstusliku Kooperatsiooni Nõukou Arvestuse ja Aruandluse Osakonna ning Üleliidulise Metsatööstusliku Kooperatsiooni Liidu Keskraamatupidamise poolt	Lk. 3
I. Raamatupidamise organiseerimine	5
II. Kontoplaan	8
III. Põhivahendid	14
IV. Kapitaalinvesteeringud	17
V. Toormaterjalid, abimaterjalid ja küttematerjalid	20
VI. Tootmine	27
VII. Valmistooted ja kaubad	30
VIII. Rahalised vahendid	40
IX. Arvlemised artelli liikmete, tööliste ja teenijaiga	43
X. Arvlemised deebitoride ja kreditoridega	46
XI. Kulud tulevaste aruandeperioodide arvel	53
XII. Eraldatud vahendid	54
XIII. Töötasu	59
XIV. Tootmiskulud	64
XV. Fondid	66
XVI. Juurehindlus kaupadele jaemüügi-ettevõtteis	71
XVII. Tehtud võlad	71
XVIII. Toodete, kaupade ja tehtud tööde realiseering	72
XIX. Põhivahendite likvideerimine	73
XX. Kulud ja tulud, mis kantakse realiseeringu-kontodesse	73
XXI. Kasumid ja kahjumid	76
XXII. Bilansialused kontod	80
XXIII. Kontode lõpetamine	82

Lisad:

- Määrus NSVL tööstusliku kooperatsiooni varade amortisatsiooninormide kohta 86
- Pea- ja vanemraamatupidajate õigustest ja kohustustest asutistes ja ühiskondliku sektori majanduslikes organisatsioonides 95
- Tööstusliku kooperatsiooni väike-artellide arvestusliku dokumentatsiooni vormide nimistu 98

A-12570